

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558-2559

การจัดอันดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558-2559

(World Economic Forum:
WEF 2015-2016)

COMMITTED TO
IMPROVING THE STATE
OF THE WORLD

Insight Report

The Global Competitiveness Report 2015–2016

Klaus Schwab, World Economic Forum

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 16/2559

ISBN 978-616-270-100-9

ภาพปก : The Global Competitiveness Report 2015-2016

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา
ของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559
(World Economic Forum: WEF2015-2016)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

370.9 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ก การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา
ของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559
(World Economic Forum: WEF2015-2016)
98 หน้า
ISBN : 978-616-270-100-9
1. การศึกษาไทย 2. ขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. ชื่อเรื่อง

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย
โดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559
(World Economic Forum: WEF2015-2016)

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 16 /2559
ISBN 978-616-270-100-9
พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2559
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
ผู้พิมพ์เผยแพร่ กลุ่มพัฒนาระบบคลังข้อมูลทางการศึกษาและพัฒนามนุษย์
 สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
 โทร. 0 2668 7123 ต่อ 1310
 โทรสาร 0 2243 0084
 Website : <http://www.onec.go.th>
สำนักพิมพ์ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
 90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/1
 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
 โทรศัพท์ 0 2424 3249, 0 2424 3252
 โทรสาร 0 2424 3249, 0 2424 3252
 E-mail prigwhan54@hotmail.com

คำนิยาม

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย WEF (World Economic Forum) ถือเป็นหนึ่งในการจัดอันดับที่คนทั่วโลกต่างเฝ้าจับตามอง เนื่องจากผลจาก WEF นั้นนอกเหนือจากจะสะท้อนภาพความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศแล้วยังเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ประเทศทั้งหลายใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเรื่องการลงทุนในต่างประเทศ ในเกณฑ์ของ WEF นั้นนอกเหนือจากคะแนนด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ แล้ว เรื่องของคะแนนจากการศึกษาก็เป็นส่วนที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จับตามองของสังคมทั่วไป เนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

ในอดีตที่ผ่านมา เราอาจจะมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคะแนนด้านการศึกษาจากผลการศึกษาของ WEF เกิดขึ้น จึงเป็นสิ่งที่น่ายินดีที่กลุ่มพัฒนาระบบคลังข้อมูลทางการศึกษาและพัฒนามนุษย์ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำเอกสารรายงาน “การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558-2559 ขึ้น ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชิ้นนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจทั้งในภาพรวมของการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ WEF และขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทย เพื่อที่จะได้สามารถ

นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถในด้านการศึกษา
ของประเทศไทยให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้เป็นรากฐานที่สำคัญในการ
พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านอื่นๆ ของประเทศต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.พสุ เดชะรินทร์
คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกที่นอกจากจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถแข่งขันบนเวทีระดับโลกที่มีมาตรฐานในระดับที่ยอมรับได้

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ได้เริ่มจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ปี 2522 (1979) จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2559 (2016) มีประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับมากกว่า 140 ประเทศ โดยเน้นการพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันจากมุมมองของภาครัฐกิจ ที่สะท้อนภาพความสามารถในการแข่งขันที่ครอบคลุมในหลายด้าน ที่เรียกว่า 12 เสาหลัก (Pillar) ได้แก่ สถาบัน (Institutions) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Stability) สุขภาพและการศึกษาระดับพื้นฐาน (Health and Primary Education) การศึกษาขั้นสูงหรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) พัฒนาการของตลาดการเงิน (Financial Market Development) ความพร้อมด้านเทคโนโลยี

(Technological Readiness) ขนาดตลาด (Market Size) ศักยภาพ หรือความเชี่ยวชาญและความซับซ้อนในการดำเนินธุรกิจ (Business Sophistication) และนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะเห็นได้ว่า เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) มิได้ละเลยการให้ความสำคัญต่อขีดความสามารถด้านการศึกษา ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงเศรษฐกิจและการลงทุนในชาติ นับเป็นเวทีระดับโลกที่ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจและได้รับการเชื่อถือเป็นอย่างยิ่งในการสร้างแรงกระเพื่อมในการพัฒนาและการแข่งขันในระดับสากล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำรายงานการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559 (World Economic Forum: WEF2015-2016) ขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดของเวทีเศรษฐกิจโลก ที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัยตามลำดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Stage of Development) เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ และจำแนกเป็นเกณฑ์ชี้วัด (Criteria) 12 เสาหลัก (Pillar) ในรูปแบบรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในประเด็นขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา พร้อมทั้งอภิปรายในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นวิธีและกระบวนการในการจัดอันดับซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ตลอดจนสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของสำนักที่จัดอันดับได้ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ มีความเข้มแข็งและ

สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้จุดเด่นจุดด้อยและ
ความสำเร็จของชาติต่างๆ ที่สามารถยกระดับขีดความสามารถในการ
แข่งขันให้สูงขึ้น ในทางกลับกันก็สามารถสะท้อนให้เห็นศักยภาพด้าน
การศึกษาของประเทศไทยในมุมมองของเวทีสากล ส่งผลให้สามารถ
หาวิธีการกระตุ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา
ของประเทศไทยให้ดีขึ้นได้อย่างถูกต้อง มีทิศทาง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงาน
ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ นักวางแผน ผู้จัดทำ
นโยบาย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจอันจะเป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

(ดร.กมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำนิยม

คำนำ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ก-ก

บทที่ 1 บทนำ

1

ที่มาและความสำคัญ

1

ขอบเขตของข้อมูล

5

● การแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน

6

● ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเวทีเศรษฐกิจโลก

(Global Competitiveness Index (GCI)

9

● ข้อมูลที่ใช้ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

23

● ผู้ให้ข้อมูล

24

● การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

27

บทที่ 2 ขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย

30

● ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจในประเทศไทย

44

● ข้อสังเกตที่น่าสนใจอื่นๆ

46

● ตัวชี้วัดย่อยในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยที่โดดเด่นเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+3

48

บทที่ 3 ขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก

53

● ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเปรียบเทียบระหว่าง WEF 2015-2016 และ WEF2014-2015

56

● ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+6

59

● สรุปขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในกลุ่ม ASEAN+6

77

บทที่ 4 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

79

บรรณานุกรม

96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันและการให้น้ำหนักในการประเมินปัจจัยต่างๆ	7
ตารางที่ 2 หลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา	29
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย 12 สาขาหลัก	35
ตารางที่ 4 ดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม (Global Competitiveness Index: GCI) ของประเทศไทย ปี พ.ศ.2548 – 2559 (2005-2016)	40
ตารางที่ 5 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยในกลุ่ม ASEAN + 6	41
ตารางที่ 6 เปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย WEF2013 -2016	45
ตารางที่ 7 เปรียบเทียบตัวชี้วัดย่อยในการจัดอันดับและระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก ระหว่าง WEF2014-2015 และ WEF2015-2016	46
ตารางที่ 8 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยกับประเทศ ASEAN+3	48
ตารางที่ 9 ขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นของประเทศไทยในกลุ่ม ASEAN+3	50
ตารางที่ 10 หลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา	55
ตารางที่ 11 ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบระหว่าง WEF 2015-2016 และ WEF2014-2015	56

ตารางที่ 12	เปรียบเทียบอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ใน World Economic Forum 2014-2015 กับ World Economic Forum 2015-2016	78
ตารางที่ 13	เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย 12 สาขาหลัก	86
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ ในประเทศไทย WEF2013 -2016	87
ตารางที่ 15	ขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นของประเทศไทย ในกลุ่ม ASEAN+3	89
ตารางที่ 16	ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบระหว่าง WEF 2015-2016 และ WEF2014-2015	91

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 ผลการแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ขีดความสามารถในการแข่งขันของ WEF2015-2016	8
แผนภาพที่ 2 หลักเกณฑ์ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถ ในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI)	22
แผนภาพที่ 3 สัดส่วนการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถ ในการแข่งขัน	24
แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบสำคัญในการจัดกลุ่มประเทศไทยให้อยู่ใน กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัย ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies)	31
แผนภาพที่ 5 การจัดกลุ่มประเทศ ASEAN+3 ออกเป็น 3 กลุ่มตามผลผลิต มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 - 2016)	32
แผนภาพที่ 6 การให้น้ำหนักในการคำนวณดัชนีชี้วัดขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศไทย	33
แผนภาพที่ 7 เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทยปี 2012-2013 ถึง 2015-2016	34
แผนภาพที่ 8 เปรียบเทียบอันดับและคะแนนของดัชนีชี้วัด 12 สาขาหลัก ของประเทศไทยใน WEF2015-2016 กับ WEF2014-2015	37
แผนภาพที่ 9 เปรียบเทียบอันดับและคะแนนของกลุ่มปัจจัยหลักที่นำมาใช้ ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ของประเทศไทย ระหว่าง WEF2015-2016 และ WEF2014-2015	39

แผนภาพที่ 10	เปรียบเทียบระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขัน ในภาพรวมของประเทศกลุ่ม ASEAN + 6 ใน WEF 2015 - 2016 กับ WEF 2014 -2015	42
แผนภาพที่ 11	ระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขันประเทศไทย ปี 2558-2559	43
แผนภาพที่ 12	ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558-2559	44
แผนภาพที่ 13	คุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education)	61
แผนภาพที่ 14	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %)	63
แผนภาพที่ 15	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, gross %)	65
แผนภาพที่ 16	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, gross %)	67
แผนภาพที่ 17	คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)	68
แผนภาพที่ 18	คุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)	70
แผนภาพที่ 19	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools)	72
แผนภาพที่ 20	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)	74
แผนภาพที่ 21	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized Training Services)	75
แผนภาพที่ 22	ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)	76

แผนภาพที่ 23	การให้น้ำหนักในการคำนวณดัชนีชี้วัดขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศไทย	81
แผนภาพที่ 24	เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทยปี 2012-2013 ถึง 2015-2016	84

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของ นานาชาติหรือระดับโลกมีหลายเวทีที่ได้รับการยอมรับและสร้าง แรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นทั่วโลกภายหลังการประกาศผลการรายงานประจำปี สำหรับประเทศไทย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่ง แต่งตั้งและจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศ (กพข.) หลายครั้งโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การยกระดับ ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นวาระแห่งชาติ และ ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความ สามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ และให้ความสำคัญต่อ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน หรือที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ประชารัฐในทุกพื้นที่ของประเทศ รวมทั้งสร้าง ความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคให้มากขึ้น ตลอดจนเชื่อมโยงกับโลก ด้วย โดยมีภาคเอกชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม ในขณะที่ ภาครัฐทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนด้วยการกำหนดนโยบายการปรับปรุง สภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ประเทศ ก้าวต่อไปได้ โดยให้ความสำคัญในการจัดอันดับขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศใน 3 เวทีหลัก อันได้แก่ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อ พัฒนาการจัดการ หรือ International Institute for Management Development (IMD) กลุ่มธนาคารโลก (World Bank) และ เวที เศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF)

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ได้เริ่มจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ปี 2522 (1979) จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2559 (WEF2015 -2016) โดยพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศจากมุมมองและความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ที่สะท้อนภาพขีดความสามารถในการแข่งขันที่ครอบคลุมในหลายด้าน การศึกษาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของนานาชาติเวทีเศรษฐกิจโลกใช้ดัชนีชี้วัดที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) ปรากฏในเอกสารรายงานที่มีชื่อว่า The Global Competitiveness Report และมีการประชุม The World Economic Forum (WEF) อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปีและนำเสนอรายงานดังกล่าว ซึ่งแสดงรายละเอียดครอบคลุมเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ และมีการนำเสนอเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับ (Benchmarking) วิธีคิดคะแนน วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยและแนวโน้มในอนาคต มีประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับจำนวนมากไม่ต่ำกว่า 140 ประเทศในทุกๆ ปี โดยใช้หลักเกณฑ์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจัดอันดับอย่างเป็นระบบ

ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในปี 2015 -2016 ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 -2016) ที่ปรากฏใน The Global Competitiveness Report 2015 -2016 มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวทางในการเก็บข้อมูลของดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขัน

WEF2015-2016 เก็บข้อมูลจาก 140 ประเทศทั่วโลก โดยใช้ข้อมูลจาก 2 ส่วนหลัก คือ

1) ข้อมูลวิทยุภูมิภาคจากองค์การระหว่างประเทศ อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น ร้อยละ 30

2) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารในภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) ร้อยละ 70 ซึ่งข้อมูลแบบสำรวจความคิดเห็นนี้จะนำมาถ่วงเฉลี่ยระหว่างข้อมูลปีปัจจุบันและปีที่ผ่านมา สำหรับปี 2015-2016 จะใช้ข้อมูลของปี 2015 ในสัดส่วนน้ำหนักร้อยละ 56.1 และข้อมูลของปี 2014 ในสัดส่วนน้ำหนัก 43.9

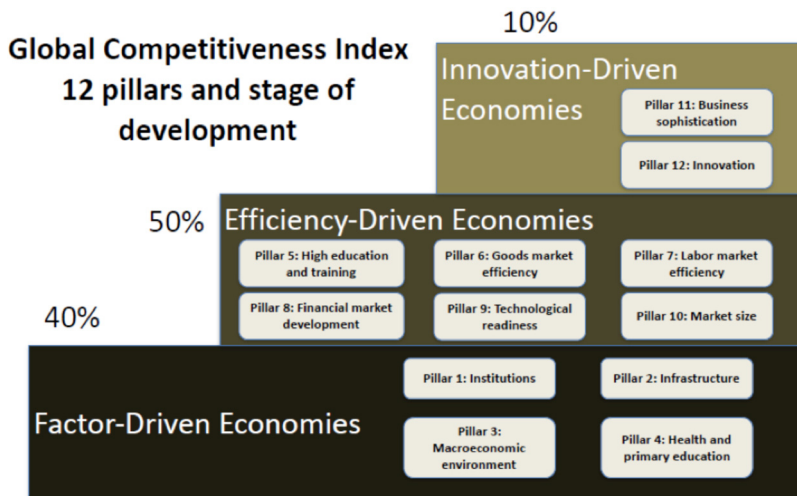
ใน WEF2015-2016 มีตัวชี้วัด 114 ตัวที่สะท้อนภาพความสามารถในการแข่งขัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม 12 เสาหลัก (Pillars) และจาก 140 ประเทศทั่วโลก การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันจะแบ่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกออกเป็น 3 กลุ่มตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) ซึ่ง 3 กลุ่มนี้จะมีอัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ 2 คือ ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies) อยู่ในกลุ่มเดียวกับประเทศจีนและอินโดนีเซีย ด้วยองค์ประกอบที่ปรากฏใน WEF 2015 -2016 ได้แก่ ประเทศไทยมีประชากร 68.7 ล้านคน มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) 373.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 5,445 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 185,130 บาท ต่อคนต่อปี) เมื่อคำนวณที่อัตราแลกเปลี่ยน 34 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งจากการที่ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ 2 นี้ ทำให้แต่ละกลุ่ม

และเสาหลักมีค่าน้ำหนักในการคำนวณคือ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements) ร้อยละ 40 กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ร้อยละ 50 และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication) ร้อยละ 10

แผนภาพดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันและระดับการพัฒนา

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

การเก็บข้อมูลแบบสำรวจความคิดเห็นของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) มีการกำหนดมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก เพื่อให้บรรลุเป้าที่ WEF ต้องการอย่างครบถ้วน ประกอบด้วย

- 1) การตอบกลับของแบบสำรวจอย่างน้อย 80 บริษัทต่อประเทศ

2) ผู้ตอบแบบสำรวจต้องเป็นผู้บริหารระดับสูง (Top 5) ขององค์กรเอกชนที่อยู่ในประเทศไทย โดยอาจเป็นบริษัทข้ามชาติได้ แต่ต้องตอบจากมุมมองของประเทศไทยเท่านั้น

3) สัดส่วนของบริษัทในกลุ่มตัวอย่างต้องสอดคล้องกับ สัดส่วนผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ ในส่วนของประเทศไทยแบ่งออกเป็นภาคการเกษตรร้อยละ 12 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 42.5 และภาค บริการร้อยละ 45.5

4) กลุ่มตัวอย่างต้องประกอบด้วยบริษัทขนาดเล็ก (พนักงาน 20-500 คน) และขนาดใหญ่ (พนักงานมากกว่า 500 คน) ในสัดส่วนที่เท่ากัน

5) กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้ที่เคยตอบแบบสำรวจในปีที่แล้ว ร้อยละ 50 และผู้ที่ยังไม่เคยตอบแบบสำรวจอีกร้อยละ 50

สำหรับ WEF2015-2016 ประเทศไทยโดยคณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ แบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Randomization) ในการเลือกตัวอย่าง จากฐานข้อมูลบริษัท ที่จดทะเบียนในประเทศไทย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และ ฐานข้อมูลจาก WEF โดยส่งแบบสำรวจไปในสัดส่วนดังที่กล่าวไปแล้ว ข้างต้น และได้รับแบบสำรวจที่สมบูรณ์คืนมาจำนวน 110 บริษัท

2. ขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม

ใน WEF2015-2016 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการ แข่งขันในภาพรวมอยู่อันดับ 32 จาก 140 ประเทศด้วยคะแนน 4.6 เป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศ Emerging & Developing Asia รองจาก มาเลเซียและจีน และเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศ ASEAN รองจาก

สิงคโปร์และมาเลเซีย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบย้อนไปในระยะเวลา 3 ปี
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตกลง 1 อันดับจากปีที่แล้ว
แต่ดีขึ้นหากเทียบกับ 2 และ 3 ปีที่แล้ว

แผนภาพเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศไทยปี 2012-2013 ถึง 2015-2016

	Rank (out of 140)	Score (1-7)
GCI 2015-2016	32	4.6
GCI 2014-2015 (out of 144).....	31	4.7
GCI 2013-2014 (out of 148).....	37	4.5
GCI 2012-2013 (out of 144).....	38	4.5

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2015-2016

เมื่อเปรียบเทียบอันดับของตัวชี้วัด 12 เสาหลักกับ WEF2014-
2015 ประเทศไทยมี 7 เสาหลักที่อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น (คะแนนดีขึ้น 3
เสาหลักและคงที่ 4 เสาหลัก) มี 1 เสาหลักอันดับคงที่ (คะแนนคงที่) และ
4 เสาหลักอันดับตกลง (คะแนนคงที่ 2 เสาหลักและคะแนนตกลง 2
เสาหลัก) เสาหลักที่มีคะแนนตกลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้วมีเพียง 2 เสาหลัก
ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic
Environment) และพัฒนาการของตลาดเงิน (Financial Market
Development) ซึ่งคะแนนที่ใช้ในการจัดอันดับตัวชี้วัดที่ต่ำที่สุดที่จุด
อันดับของทั้ง 2 เสาหลักมาจากข้อมูลสถิติ (Hard Data) จากองค์กร
ระหว่างประเทศ

ตารางเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศไทย 12 เสาหลัก

ดัชนีวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน (GCI)	อันดับ		คะแนน (1-7)	
	2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
GCI	32	31	4.6	4.7
กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (ร้อยละ 40)	42	40	4.9	5.0
เสาหลักที่ 1: สถาบัน	82	84	3.7	3.7
เสาหลักที่ 2: โครงสร้างพื้นฐาน	44	48	4.6	4.6
เสาหลักที่ 3: สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค	27	19	5.7	6.0
เสาหลักที่ 4: สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	67	66	5.8	5.8
กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	38	39	4.6	4.5
เสาหลักที่ 5: การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	56	59	4.6	4.6
เสาหลักที่ 6: ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	30	30	4.7	4.7
เสาหลักที่ 7: ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	67	66	4.2	4.2
เสาหลักที่ 8: พัฒนาการของตลาดเงิน	39	34	4.4	4.6
เสาหลักที่ 9: ความพร้อมด้านเทคโนโลยี	58	65	4.2	3.9
เสาหลักที่ 10: ขนาดของตลาด	18	22	5.2	5.1
กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (ร้อยละ 10)	48	54	3.9	3.8
เสาหลักที่ 11: ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	35	41	4.4	4.4
เสาหลักที่ 12: นวัตกรรม	57	67	3.4	3.3

ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย 3 อันดับ ได้แก่ ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/การปฏิวัติรัฐประหาร (Government Instability/Coups) (18.1 คะแนน) คอรัปชั่น

(Corruption) (21.5) และความไม่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ (Inefficient Government Bureaucracy) (12.3) ซึ่งแตกต่างจากปี 2014 และ 2013 ที่ปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในอันดับสูงสุด นอกจากนั้นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทั้ง 3 อันดับ มีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (คะแนนลดลง)

ตารางเปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรค
ในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย WEF2013 -2016

2015-2016	2014-2015	2013-2014
ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (18.1)	คอร์รัปชัน (21.4)	คอร์รัปชัน (20.2)
คอร์รัปชัน (12.5)	ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (21)	ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (16.5)
ความไม่มีประสิทธิภาพของ ภาครัฐ (12.3)	ความไม่มีประสิทธิภาพของ ภาครัฐ (12.3)	ความไม่มีเสถียรภาพ ทางนโยบาย (13.5)

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศ ASEAN+3 แล้ว ตัวชี้วัดที่ประเทศไทยเป็น Top ใน ASEAN+3 มีดังนี้

ตารางขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่น
ของประเทศไทยในกลุ่ม ASEAN+3

ตัวชี้วัดย่อย	อันดับในกลุ่ม ASEAN+3	ประเทศที่ได้อันดับสูงสุดในกลุ่ม ASEAN+3
การลงทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (FDI and Technology Transfer)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ผลกระทบทางธุรกิจจากระเบียบการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Business Impact of Rules on FDI)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ความสามารถของการให้บริการด้านการเงิน (Affordability of Financial Services)	4	สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น
การจัดให้มีการให้บริการด้านการเงิน (Availability of Financial Services)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ชื่อเสียงและการยอมรับในระบบธนาคาร (Soundness of Banks)	3	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น
การระดมเงินจากตลาดทุน (Local Capital Market Access)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
ระเบียบกฎเกณฑ์ของการซื้อขายหลักทรัพย์ (Regulation of Securities Exchanges)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบและมาตรฐานการบัญชี (Strength of Auditing and Accounting Standards)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจขนาดกลางและย่อม (Financing of SMEs)	3	มาเลเซีย สิงคโปร์
การให้ความสนใจและความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของรัฐบาล (Government Prioritisation of Travel and Tourism Industry)	2	สิงคโปร์
ประสิทธิผลของการทำการตลาด และสร้างแบรนด์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Effectiveness of Marketing and Branding to Attract Tourists)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว (Quality of Tourism Infrastructure)	2	สิงคโปร์

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

3. ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

WEF จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาโดยอาศัยคะแนนจากตัวชี้วัดที่อยู่ใน 2 เสาหลัก คือ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2 ตัวชี้วัด) และเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงหรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (8 ตัวชี้วัด) รวมทั้งสิ้น 10 ตัวชี้วัด จำแนกเป็นคะแนนที่ได้จากข้อมูลสถิติพื้นฐานของประเทศ (Hard Data) 3 ตัวชี้วัด จากองค์การระหว่างประเทศ และการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) 7 ตัวชี้วัด

ในจำนวน 10 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในการจัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2014-2015 มี 7 ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น (คะแนนดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด คะแนนคงที่ 4 ตัวชี้วัด และคะแนนตกลง 2 ตัวชี้วัด) มี 1 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนคงที่ และมี 2 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนลดลง

ตัวชี้วัดที่ได้จากข้อมูลสถิติพื้นฐานทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีคะแนนคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2014-2015 แต่มี 2 ตัวชี้วัดถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น ในขณะที่อีก 1 ตัวชี้วัดมีอันดับคงที่ (เป็นไปได้อาชาติอื่นๆ ที่เข้าร่วมการจัดอันดับ มีคะแนนลดลงหรือไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ) ในขณะที่ผลจากการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) 7 ตัวชี้วัด มี 5 ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น (คะแนนสูงขึ้นเพียง 1 ตัวชี้วัด คงที่ 2 ตัวชี้วัด และคะแนนต่ำลง 2 ตัวชี้วัด) และมี 2 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนตกลง ได้แก่ การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศและขอบเขตของการฝึกอบรม

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาที่มีอันดับดีขึ้นและคะแนนสูงขึ้นอย่างมาก โดยเป็นตัวชี้วัดที่มีความน่าสนใจโดดเด่น 1 ใน 4 ตัวชี้วัด

(จากทั้งหมด 114 ตัวชี้วัด ใน 12 เสาหลัก) เมื่อเทียบกับปีที่แล้ว คือ
คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education Systems)
ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 74 คะแนน 3.6 (ปี 2014-2015 อันดับที่ 87 คะแนน 3.4)
โดยเป็นคะแนนที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive
Opinion Survey: EOS)

ตารางที่ชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย
เปรียบเทียบระหว่าง WEF 2015-2016 และ WEF 2014-2015

เสาหลัก	ตัวชี้วัด	อันดับ		คะแนน	
		2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
เสาหลักที่ 4 สุขภาพและ การประถมศึกษา	คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education)	89	90	3.5	3.6
	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*)	54	58	95.6	95.6
เสาหลักที่ 5 การศึกษา ขั้นสูงและ การฝึกอบรม	อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, Gross %*)	79	79	87.0	87.0
	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, Gross %*)	52	54	51.2	51.2
	คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)	74	87	3.6	3.4
	คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)	79	81	3.9	3.9
	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools)	77	81	4.0	4.1
	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)	54	61	4.6	4.6
	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized training services)	70	69	4.1	4.2
	ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)	41	37	4.3	4.4

หมายเหตุ *ข้อมูลสถิติพื้นฐานของประเทศ

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษาไทย

การจัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพระบบการศึกษาไทยเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เกิดจากการเก็บข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลสถิติ (Hard Data หรือ Competitiveness Measured หรือ Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติและภูมิภาค และส่วนที่เป็นการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) ในการเพิ่มอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพระบบการศึกษาไทยในเวทีระดับโลกจึงต้องเพิ่มคุณภาพของคะแนนจากทั้ง 2 ส่วน ได้แก่

1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นสถิติเชิงประจักษ์ตามตัวชี้วัดด้านการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น อาทิ อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*) อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, gross %*) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, gross %*) รวมถึงพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านที่ยังเป็นจุดอ่อนในการจัดบริการทางการศึกษาตามการรับรู้ของภาคธุรกิจ อาทิ การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized Training Services) เป็นต้น

2) การปิดจุดอ่อนเรื่องข้อมูลสถิติที่ส่งให้กับหน่วยงานระหว่างประเทศ เพราะข้อมูลเชิงสถิติที่เวทีระดับโลกนำมาใช้ในการจัดอันดับได้มาจากข้อมูลของหน่วยงานระหว่างประเทศ ซึ่งมีน้ำหนักถึง

ร้อยละ 30 อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) องค์การการศึกษา
วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การ
อนามัยโลก (WHO) เป็นต้น

3) การสร้างการรับรู้ที่ดีให้กับผู้บริหารในภาคธุรกิจที่เป็น
ผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างเดือนธันวาคม - พฤษภาคมของทุกปี เนื่องจาก
เป็นช่วงเวลาที่ WEF เก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ข่าวนิยมที่ดีของประเทศ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งข่าวดีด้านการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการ
เพิ่มความเชื่อมั่นที่ภาคธุรกิจมีต่อการศึกษาของประเทศที่ปรากฏ
ในแบบสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS)

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกที่นอกจากจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถแข่งขันบนเวทีระดับโลกที่มีมาตรฐานในระดับที่ยอมรับได้

การศึกษาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของนานาชาติหรือระดับโลกมีหลายเวทีที่ได้รับการยอมรับและสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นทั่วโลกภายหลังการประกาศผลการรายงานประจำปีสำหรับประเทศไทย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งและจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กพข.) หลายครั้งโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นวาระแห่งชาติ และขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญ ของการพัฒนาความ

สามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ และให้ความสำคัญต่อความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน หรือที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ประชารัฐในทุกพื้นที่ของประเทศ รวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคให้มากขึ้น ตลอดจนเชื่อมโยงกับโลกด้วย โดยมีภาคเอกชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม ในขณะที่ภาครัฐทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนด้วยการกำหนดนโยบายการปรับปรุงสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ประเทศก้าวต่อไปได้ โดยให้ความสำคัญในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน 3 เวทีหลัก อันได้แก่ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการจัดการ หรือ International Institute for Management Development (IMD) กลุ่มธนาคารโลก (World Bank) และเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF)

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ได้เริ่มจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ปี 2522 (1979) จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2559 (WEF2015 -2016) โดยพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศจากมุมมองและความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ที่สะท้อนภาพขีดความสามารถในการแข่งขันที่ครอบคลุมในหลายด้าน ที่เรียกว่า 12 เสาหลัก (Pillar) ซึ่งประกอบด้วย สถาบัน (Institutions) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Stability) สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary Education) การศึกษาขั้นสูง หรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Higher Education and

Training) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) พัฒนาการของตลาดการเงิน (Financial Market Development) ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (Technological Readiness) ขนาดตลาด (Market Size) ศักยภาพหรือความเชี่ยวชาญและความซับซ้อนในการดำเนินธุรกิจ (Business Sophistication) และนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) มิได้ละเลยการให้ความสำคัญต่อขีดความสามารถด้านการศึกษา ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงเศรษฐกิจและการลงทุนในชาติ นับเป็นเวทีระดับโลกที่ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจและได้รับการเชื่อถือเป็นอย่างยิ่งในการสร้างแรงกระเพื่อมในการพัฒนาและการแข่งขันในระดับสากล

การศึกษาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของนานาชาติในเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ใช้ดัชนีชี้วัดที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) ปรากฏในเอกสารรายงานที่มีชื่อว่า The Global Competitiveness Report โดยเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) มีการประชุม The World Economic Forum (WEF) อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี และมีการนำเสนอรายงานดังกล่าว ซึ่งแสดงรายละเอียดครอบคลุมเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ และมีการนำเสนอเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับ (Benchmarking) วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยและแนวโน้มในอนาคต โดยมีประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับจำนวนมากไม่ต่ำกว่า 140 ประเทศในทุกๆ ปี โดยใช้หลักเกณฑ์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจัดอันดับอย่างเป็นระบบ

ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในปี 2015 -2016 ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 -2016) ที่ปรากฏใน The Global Competitiveness Report 2015 -2016 มีประเทศเข้าร่วมการจัดอันดับทั้งสิ้น 140 ประเทศ (WEF 2014 -2015 มี 144 ประเทศ) โดยจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันจากดัชนีชี้วัด (Criteria) 12 เสาหลัก (Pillar) และคิดเป็น ตัวชี้วัดย่อยต่าง ๆ ทั้งสิ้น 114 ตัวชี้วัด และแบ่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกออกเป็น 3 กลุ่มตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีอัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทยอยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ 2 คือ ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ (Efficiency-Driven) ทำให้แต่ละกลุ่มและเสาหลักมีค่าน้ำหนักในการคำนวณคือ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements) ร้อยละ 40 กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ร้อยละ 50 และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication) ร้อยละ 10 และจากตัวชี้วัดทั้งหมด 114 ตัวชี้วัด มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษาเป็นตัวชี้วัดย่อยจำนวน 10 ตัวชี้วัด โดยอยู่ใน 2 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการประถมศึกษา (Pillar 4 : Health and Primary Education) ซึ่งมีตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา 2 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด และเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูง หรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Pillar 5 : Higher Education and Training) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการศึกษาและจัดทำ รายงานฉบับนี้ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ

วางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้ที่ตัดสินใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดแปลและเปรียบเทียบขีดความสามารถในด้านต่างๆ ภายในประเทศกับประเทศอื่นๆ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และเรียนรู้จุดเด่นจุดด้อยและความสำเร็จของชาติต่างๆ ที่สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจและการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในเวทีโลกได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถสะท้อนให้เห็นศักยภาพด้านการศึกษาของประเทศไทยในมุมมองของเวทีสากล

ขอบเขตของข้อมูล

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559 (World Economic Forum: WEF2015-2016) อาศัยดัชนีชี้วัดของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัยตามลำดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Stage of Development) เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ ได้แก่ ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน/ปัจจัยการผลิต (Key for Factor-driven Economies) ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Key for Efficiency – driven Economies) และประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ (Key for Innovation –

driven Economies) จำแนกเป็นเกณฑ์ตัวชี้วัด (Criteria) 12 เสาหลัก (Pillar) และแบ่งเป็นตัวชี้วัดย่อยต่าง ๆ ทั้งสิ้น 114 ตัวชี้วัดที่สะท้อนภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีอัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

การแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน

WEF แบ่งประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับของการพัฒนาประเทศ โดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร หรือรายได้ต่อหัว (GDP per Capita) และกำหนดการให้น้ำหนักสำหรับการประเมินปัจจัยต่างๆ แตกต่างกันไปตามระดับของการพัฒนา ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประเทศที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร ต่ำกว่า 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ ถือเป็นประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements) / ปัจจัยการผลิต (Factor-Driven Economies)

กลุ่มที่ 2 ประเทศที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร อยู่ระหว่าง 3,000 – 8,999 ดอลลาร์สหรัฐ ถือเป็นประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies)

กลุ่มที่ 3 ประเทศที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร ตั้งแต่ 17,000 ดอลลาร์สหรัฐ ขึ้นไป ถือเป็นประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรมและ

ระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication Factor/ Innovation – Driven Economies)

ประเทศที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร หรือ รายได้ต่อหัว (GDP per Capita) อยู่ในช่วงรอยต่อระหว่างกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 และระหว่างกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 จะเรียกว่าเป็นประเทศที่อยู่ ระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่าน แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับขีดความสามารถ
ในการแข่งขันและการให้น้ำหนักในการประเมินปัจจัยต่างๆ

	Stage of Development				
	Stage1 Factor-driven	Transition from stage 1–stage 2	Stage2	Transition from stage 2–stage 3	Stage3
GDP per Capita (US\$)	< 2,000	2,000 – 2,999	3,000- 8,999	9,000 – 17,000	>17,000
Basic requirements	60 %	40 – 60 %	40 %	20 – 40 %	20 %
Efficiency Enhancers	35 %	35 – 50 %	50 %	50 %	30 %
Innovation and Sophistication Factor	5 %	5 - 10 %	10 %	10 - 30 %	50 %

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันและการให้น้ำหนักในการประเมินปัจจัยต่างๆ ข้างต้น WEF จึงได้จัดกลุ่มประเทศตามระดับของการพัฒนาประเทศ ออกเป็น 5 กลุ่มตามแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 ผลการแบ่งกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ของ WEF2015-2016

Stage 1: Factor-driven (35 economies)	Transition from Stage 1 to stage 2 (16 economies)	Stage 2: Efficiency-driven (31 economies)	Transition from Stage 2 to stage 3 (20 economies)	Stage 3: Innovation-driven (38 economies)
Bangladesh Bahrain Burundi Cambodia Cameroon Chad Cote d'Ivoire Ethiopia, The Gambia, The Guinea Haiti India Kenya Kyrgyz Republic Lao PDR Lesotho Madagascar Malawi Mali Mauritania Mozambique Myanmar Nepal Nicaragua Pakistan Rwanda Senegal Sierra Leone Tajikistan Tanzania Togo Tunisia Zimbabwe	Algeria Azerbaijan Burkina Faso Botswana Gabon Honduras Iran, Islamic rep Kazakhstan Kuwait Madagascar Mongolia Nigeria Philippines Saudi Arabia Venezuela Vietnam	Albania Argentina Bolivia Bosnia and Herzegovina Bulgaria Cape Verde China Colombia Czech Republic Dominican Republic Ecuador Egypt El Salvador Georgia Guatemala Guyana Indonesia Jamaica Jordan Kazakhstan Macedonia, FYR Morocco Montenegro Namibia Paraguay Peru Serbia Sierra Leone Sri Lanka Swaziland Thailand Tunisia Ukraine	Argentina Brazil Chile Costa Rica Croatia Hungary Latvia Lebanon Lithuania Malaysia Mauritius Mexico Oman Panama Poland Romania Russian Federation Slovakia Slovenia Turkey Uruguay	Australia Austria Bahrain Belgium Canada Cyprus Czech Republic Denmark Estonia Finland France Germany Greece Hong Kong SAR Iceland Ireland Israel Italy Japan Korea, Rep. Luxembourg Malta Netherlands New Zealand Norway Poland Qatar Singapore Slovak Republic Slovenia Spain Sweden Switzerland Taiwan Trinidad and Tobago United Arab Emirates United Kingdom United States

ที่มา : WEF. Global Competitiveness Report 2015 – 2016

ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ของเวทีเศรษฐกิจโลก (Global Competitiveness Index (GCI)

ดัชนีชี้วัด (Criteria) ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) ที่ใช้เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ตามกลุ่มปัจจัยตามลำดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Stage of Development) 3 กลุ่มตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) แบ่งเป็น 12 เสาหลัก (Pillar) และแบ่งออกเป็นตัวชี้วัดย่อยต่าง ๆ ทั้งหมด 114 ตัวชี้วัด ซึ่งมีค่าน้ำหนักการคำนวณแตกต่างกัน มีรายละเอียดตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน/ปัจจัยการผลิต (Key for Factor-driven Economies) ประกอบด้วย 4 เสาหลัก ดังนี้

- 1.1 สถาบัน (Institutions) มี 21 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่
 - กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (Property Rights)
 - การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property protection)
 - ความเบี่ยงเบนจากเงินการลงทุนของรัฐ (Diversion of Public Funds)
 - ความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อนักการเมืองและอำนาจรัฐ (Public Trust in Politician)
 - การใช้จ่ายเงินสินบนและค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นทางการ (Irregular Payments and Bribes)

- ความเป็นอิสระในกระบวนการยุติธรรม
(Judicial Independence)
- ความลำเอียงในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่หน่วยงาน
ของรัฐ (Favoritism in Decisions of
Government Officials)
- ความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในกระบวนการดำเนินงาน
ของภาครัฐ (Wastefulness of Government
Spending)
- ภาระจากกำหนดระเบียบปฏิบัติของภาครัฐ
(Burden of Government Regulation)
- ประสิทธิภาพของภาครัฐในการโต้แย้งข้อกำหนด
กฎระเบียบในการดำเนินธุรกิจ (Efficiency of
Legal Framework in Settling Disputes)
- ประสิทธิภาพของภาครัฐในการกำหนดกฎระเบียบ
ในการดำเนินธุรกิจ (Efficiency of Legal
Framework in Challenging Regulations)
- ความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล
(Transparency of Government Policy Making)
- ต้นทุนทางธุรกิจในการควบคุมการก่อการร้าย
(Business Costs of Terrorism)
- ต้นทุนทางธุรกิจในการควบคุมอาชญากรรม
ทางเศรษฐกิจ และความรุนแรง (Business Costs of
Crime and Violence)
- อาชญากรรมในองค์กร (Organized Crime)

- ศักยภาพและความน่าเชื่อถือของตำรวจ
(Reliability of Police Services)
- จริยธรรมของการดำเนินธุรกิจเอกชน
(Ethical Behavior of Firms)
- ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบ
และมาตรฐานการบัญชี (Strength of Auditing
and Accounting Standards)
- ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ
(Efficacy of Corporate Boards)
- การปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเสียงข้างน้อย
(Protection of Minority Shareholders'
Interests)
- ความเข้มแข็งของมาตรการคุ้มครองนักลงทุน
(Strength of Investor Protection, 0–10 (best)*)

1.2 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) มี 9 ตัวชี้วัดย่อย

ได้แก่

- คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในสังคมโดยรวม
(Quality of Overall Infrastructure)
- คุณภาพของถนนที่เชื่อมต่อภายในประเทศ
(Quality of Roads)
- คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งทาง
รถไฟและระบบราง (Quality of Railroad
Infrastructure)

- คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งทางเรือ
และท่าเรือขนส่ง (Quality of Port Infrastructure)
- คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งทาง
อากาศ (Quality of Air Transport Infrastructure)
- ความพร้อมในด้านสายการบิน
(Available Airline Seat km/week, millions*)
- คุณภาพของการบริการด้านไฟฟ้า
(Quality of Electricity Supply)
- จำนวนสมาชิกเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่
ต่อประชากร 100 คน (Mobile Telephone
Subscriptions/100 pop.*)
- จำนวนคู่สายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 100 คน
(Fixed Telephone Lines/100 pop.*)

1.3 เสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Stability) มี 5 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่

- ดุลการคลังของงบประมาณภาครัฐ
(Government Budget Balance, % GDP)
- เงินออมภายในประเทศ
(Gross National Savings, % GDP*)
- อัตราเงินเฟ้อ (Inflation, Annual % Change*)
- หนี้สาธารณะภาครัฐ
(General Government Debt, % GDP*)
- ระดับเครดิตของประเทศ
(Country Credit Rating, 0-100 (best*))

1.4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary Education) มี 10 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่

- อัตราการติดเชื้อมาลาเรียต่อประชากร 100,000 คน
(Malaria Cases/100,000 pop.*)
- ผลกระทบต่อภาคธุรกิจของการติดเชื้อมาลาเรีย
(Business Impact of Malaria)
- อัตราการติดเชื้อวัณโรคต่อประชากร 100,000 คน
(Tuberculosis Cases/100,000 pop.*)
- ผลกระทบต่อภาคธุรกิจของการติดเชื้อวัณโรค
(Business Impact of Tuberculosis)
- ความถี่ในการติดเชื้อ HIV
(HIV Prevalence, % Adult pop.*)
- ผลกระทบต่อภาคธุรกิจของการติดเชื้อ HIV
(Business Impact of HIV/AIDS)
- อัตราการตายของทารก
(Infant Mortality, Deaths/1,000 live births*)
- อายุคาดเฉลี่ย (Life Expectancy, Years*)
- คุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(Quality of Primary Education)
- อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(Primary Education Enrollment, net %*)

2. ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ
(Key for Efficiency – Driven Economies) ประกอบด้วย 6 เสาหลัก
ดังนี้

2.1 การศึกษาขั้นสูงหรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม
(Higher Education and Training) มี 8 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- อัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา
(Secondary Education Enrollment, Gross %*)
- อัตราการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา
(Tertiary Education Enrollment, Gross %*)
- คุณภาพของระบบการศึกษา
(Quality of the Educational System)
- คุณภาพของการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
(Quality of Math and Science Education)
- คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ
(Quality of Management Schools)
- การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา
(Internet Access in Schools)
- การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ
(Local Availability of Specialized Training Services)
- ขอบเขตการฝึกอบรมพนักงาน
(Extent of Staff Training)

2.2 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) มี 16 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- ความรุนแรงในการแข่งขันภายในประเทศ
(Intensity of Local Competition)
- ขอบเขตการครอบงำของตลาด
(Extent of Market Dominance)
- ประสิทธิภาพในนโยบายต่อต้านการผูกขาด
(Effectiveness of Anti-Monopoly Policy)
- ผลกระทบของระบบภาษีต่อแรงจูงใจในการลงทุน
(Effect of Taxation on Incentives to Invest)
- อัตราภาษีที่จัดเก็บจากผลกำไร
(Total Tax Rate, % profits*)
- จำนวนขั้นตอนที่ใช้ในการเริ่มธุรกิจ
(No. Procedures to Start a Business*)
- จำนวนวันที่ใช้ในการเริ่มต้นธุรกิจ
(No. Days to Start a Business*)
- ต้นทุนในนโยบายของภาคเกษตรกรรม
(Agricultural Policy Costs)
- ความเข้มข้นของอุปสรรคทางการค้า
(Prevalence of Trade Barriers)
- อัตราภาษีนำเข้าของธุรกิจและการค้า
(Trade Tariffs, % Duty*)
- ความหนาแน่นของเจ้าของธุรกิจจากต่างประเทศ
(Prevalence of Foreign Ownership)

- ผลกระทบทางธุรกิจจากระเบียบการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Business Impact of Rules on FDI)
- ภาระจากกระบวนการขั้นตอนทางศุลกากร (Burden of Customs Procedures)
- สัดส่วนการนำเข้าต่อรายได้ประชาชาติ (Imports as a Percentage of GDP*)
- ระดับของการทำการค้าที่เน้นความสำคัญต่อลูกค้าเป็นหลัก (Degree of Customer Orientation)
- ความซับซ้อนของกลุ่มผู้ซื้อ (Buyer Sophistication)

2.3 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) มี 10 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- ความร่วมมือระหว่างแรงงานกับนายจ้าง (Cooperation in Labor-Employer Relations)
- ความยืดหยุ่นของการกำหนดอัตราค่าจ้าง (Flexibility of Wage Determination)
- การปฏิบัติในด้านการว่าจ้างและการปลดออกจากงาน (Hiring and Firing Practices)
- ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ซับซ้อนในด้านแรงงาน (Redundancy Costs, Weeks of Salary*)
- ผลกระทบของภาระภาษีต่อแรงจูงใจในการทำงาน (Effect of Taxation on Incentives to Work)
- การใช้จ่ายผลตอบแทนและประสิทธิภาพ (Pay and Productivity)

- ความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ
(Reliance on Professional Management)
- สมรรถภาพของประเทศในการรักษาความสามารถ
พิเศษ (Country Capacity to Retain Talent)
- สมรรถภาพของประเทศในการดึงดูดความสามารถ
พิเศษ (Country Capacity to Attract Talent)
- สัดส่วนแรงงานผู้หญิงต่อเพศชาย
(Women in Labor Force, Ratio to Men*)

2.4 พัฒนาการของตลาดการเงิน (Financial Market Development) มี 8 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- การจัดให้มีการให้บริการในด้านการเงิน
(Availability of Financial Services)
- ความสามารถในการให้บริการในด้านการเงิน
(Affordability of Financial Services)
- ความสามารถในการจัดหาเงินทุนต่อตลาดตราสาร
ภายในประเทศ (Financing Through Local
Equity Market)
- ความง่ายในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้
(Ease of Access to Loans)
- ความเหมาะสมของการร่วมทุน
(Venture Capital Availability)
- ชื่อเสียงและการยอมรับในระบบธนาคาร
(Soundness of Banks)

- ระเบียบกฎเกณฑ์ของการซื้อขายหลักทรัพย์
(Regulation of Securities Exchanges)
- ระดับสิทธิของประชาชนตามกฎหมาย
(Legal Rights Index, 0–10 (best)*)

2.5 ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (Technological Readiness)

มี 7 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- การจัดให้มีเทคโนโลยีล่าสุดใช้อย่างเหมาะสม
(Availability of Latest Technologies)
- ระดับการยอมรับในเทคโนโลยีขององค์กร
(Firm-Level Technology Absorption)
- การลงทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอด
เทคโนโลยี (FDI and Technology Transfer)
- ร้อยละของการใช้อินเทอร์เน็ตระดับปัจเจก
(Individuals Using Internet, %*)
- จำนวนสมาชิกของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในระบบ
อยู่กับที่ต่อประชากร 100 คน (Fixed Broadband
Internet Subscriptions/100 pop.*)
- อัตราความเร็วในการส่งข้อมูลของอินเทอร์เน็ต
(Int'l Internet Bandwidth, kb/s per user*)
- จำนวนสมาชิกของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
ในระบบเคลื่อนที่ต่อประชากร 100 คน (Mobile
Broadband Subscriptions/100 pop.*)

2.6 ขนาดตลาด (Market Size) 4 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- ดัชนีวัดขนาดตลาดภายในประเทศ
(Domestic Market Size Index, 1–7 (best)*)
- ดัชนีวัดขนาดตลาดต่างประเทศ
(Foreign Market Size Index, 1–7 (best)*)
- GDP ที่คิดตามหลักความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ
(Purchasing Power Parity หรือ PPP) GDP
(PPP\$billion)*
- สัดส่วนของการส่งออกต่อ GDP
(Exports as a percentage of GDP*)

3. ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรม และศักยภาพทางธุรกิจ (Key for Innovation – Driven Economies) ประกอบด้วย 2 เสาหลัก ดังนี้

3.1 ศักยภาพหรือความเชี่ยวชาญและความซับซ้อนในการ ดำเนินธุรกิจ (Business Sophistication) มี 9 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- ปริมาณซัพพลายเออร์ในท้องถิ่น
(Local Supplier Quantity)
- คุณภาพซัพพลายเออร์ในท้องถิ่น
(Local Supplier Quality)
- สถานภาพของการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มของ
อุตสาหกรรม (State of Cluster Development)
- ธรรมชาติของความได้เปรียบในการแข่งขัน
(Nature of Competitive Advantage)

- ขนาดความกว้างของเครือข่ายห่วงโซ่ของคุณค่า
(Value Chain Breadth)
 - การควบคุมการกระจายสินค้าระหว่างประเทศ
(Control of International Distribution)
 - ความซับซ้อนและความเชี่ยวชาญในกระบวนการ
ในการผลิต (Production Process Sophistication)
 - ขอบเขตของการดำเนินการด้านการตลาด
(Extent of Marketing)
 - ความสามารถในการตกลงใจในการมอบหมายอำนาจ
หน้าที่ (Willingness to Delegate Authority)
- 3.2 นวัตกรรม (Innovation) มี 7 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้
- ขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
(Capacity for Innovation)
 - คุณภาพของสถาบันวิจัยด้านวิทยาศาสตร์
(Quality of Scientific Research Institutions)
 - ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาขององค์กรธุรกิจ
ต่าง ๆ (Company Spending on R&D)
 - ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับอุตสาหกรรม
ในการวิจัยและพัฒนา (University-Industry
Collaboration in R&D)
 - การจัดหาเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าของรัฐบาล
(Government Procurement of Advanced
Tech Products)

- ความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรของประเทศ
(Availability of Scientists and Engineers)
- สิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรต่อประชากรล้านคน
(PCT Patents, Applications/million pop.*)

สรุปหลักเกณฑ์ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถในการ
แข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI) ในแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 หลักเกณฑ์ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI)

ดัชนีชี้วัด 12 เสาหลัก 3 กลุ่มปัจจัย		
กลุ่มที่ 1 ปัจจัยพื้นฐาน/ปัจจัยการผลิต (Key for Factor-Driven Economies) 4 เสาหลัก	กลุ่มที่ 2 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Key for Efficiency – Driven Economies) 6 เสาหลัก	กลุ่มที่ 3 ปัจจัยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication Factors) 2 เสาหลัก
- สถาบัน (Institutions) 21 ตัวชี้วัดย่อย - โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) 9 ตัวชี้วัดย่อย - เสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) 5 ตัวชี้วัดย่อย - สุขภาพและการประถมศึกษา (Health and Primary Education) 10 ตัวชี้วัดย่อย	- การศึกษาขั้นสูงหรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) 8 ตัวชี้วัดย่อย - ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) 16 ตัวชี้วัดย่อย - ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) 10 ตัวชี้วัดย่อย - พัฒนาการของตลาดการเงิน (Financial Market Development) 8 ตัวชี้วัดย่อย - ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (Technological Readiness) 7 ตัวชี้วัดย่อย - ขนาดของตลาด (Market Size Environment) 4 ตัวชี้วัดย่อย	- ความละเอียดซับซ้อนของธุรกิจ (Business sophistication) 9 ตัวชี้วัดย่อย - นวัตกรรม (Innovation) 8 ตัวชี้วัดย่อย

ข้อมูลที่ใช้ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

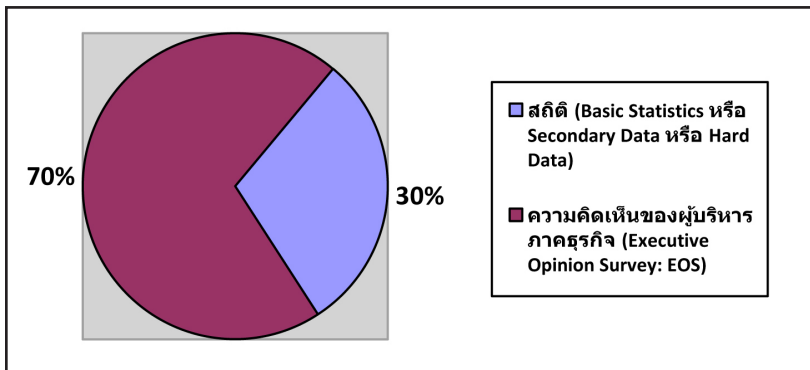
ข้อมูลที่น่ามาใช้เป็นคะแนนจากดัชนีชี้วัดของเวทีเศรษฐกิจโลก (Global Competitiveness Index : GCI) ทั้งหมดมาจากการเก็บข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data) จากแหล่งข้อมูลระดับประเทศ ทั้งภายในประเทศ ภูมิภาค และองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งสถาบันเครือข่ายต่างๆ อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น จำนวน 34 เกณฑ์ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 และข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) จำนวน 80 เกณฑ์ ตามแนวทางของ WEF คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70 จากจำนวนเกณฑ์ทั้งหมด (แผนภาพที่ 3)

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เก็บข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงสิ้นเดือนพฤษภาคมของแต่ละรอบ ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณในส่วนของ EOS ที่นำมาใช้ จะเป็นการถ่วงเฉลี่ยข้อมูลปัจจุบันและปีที่ผ่านมา (Weighted Average)

แผนภาพ 3 สัดส่วนการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดในการจัดอันดับ ขีดความสามารถในการแข่งขัน

ผู้ให้ข้อมูล

The Global Competitiveness Report 2015 – 2016 จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั่วโลกจำนวน 140 ประเทศ โดยประเทศไทยจะมีเครือข่ายผู้ให้ข้อมูล 2 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data) ได้จากสำนักงานสถิติแห่งยูเนสโก (UNESCO Institute of Statistics) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น และการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) โดยสุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่เป็นภาคธุรกิจที่ทำงานในสถานประกอบการในหลายภาคส่วนที่มีขนาดต่างๆ กัน ซึ่งข้อมูลแบบสำรวจความคิดเห็นนี้จะนำมาคิดคำนวณ

ถัวเฉลี่ยระหว่างข้อมูลปีปัจจุบันและปีที่ผ่านมา สำหรับปี 2015-2016 จะใช้ข้อมูลของปี 2015 ในสัดส่วนน้ำหนักร้อยละ 56.1 และข้อมูลของปี 2014 ในสัดส่วนน้ำหนัก 43.9

สำหรับประเทศไทยเครือข่ายของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในการทำการสัมมนาดังให้ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulalongkorn Business School : CBS)

1. วิธีสัมมนาดังให้ผู้ให้ข้อมูล

การข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data) จากแหล่งข้อมูลระดับประเทศ เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ใช้การรวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งยูเนสโก (UNESCO Institute of Statistics) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น ส่วนการเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วโลกโดยระบุเป้าหมายที่ต้องการคือ ต้องมีผู้ตอบแบบสำรวจอย่างน้อย 80 รายต่อประเทศ โดยผู้ตอบต้องเป็น CEO หรือผู้บริหารระดับสูง (Top 5) ขององค์กรเอกชนที่อยู่ในประเทศนั้นๆ โดยอาจเป็นบริษัทข้ามชาติก็ได้ แต่ผู้ตอบจะตอบจากมุมมองของประเทศเท่านั้น และสัดส่วนของบริษัทในกลุ่มตัวอย่างต้องสอดคล้องกับสัดส่วน GDP ของประเทศ เช่น ประเทศไทย แบ่งเป็นภาคการเกษตร 12% ภาคอุตสาหกรรม 42.5% และภาคบริการ 45.5% ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง

ต้องประกอบด้วยบริษัทขนาดเล็ก (พนักงาน 20-500 คน) และขนาดใหญ่ (พนักงานมากกว่า 500 คน) ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ 50:50 นอกจากนี้ ครึ่งหนึ่ง (50%) ของกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามใน ปีที่แล้ว (Repeat Respondents) ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะเป็นการสุ่มเลือก ผู้ที่ยังไม่เคยตอบแบบสอบถามมาก่อน

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ใช้วิธีการ เลือกตัวอย่างแบบ Stratified Sampling Procedure Including Randomization หรือการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่ม ตัวอย่างแบบง่าย โดยคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (Chulalongkorn Business School: CBS) ซึ่งเป็นภาคีหลัก กับเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ต้องกำหนด กรอบของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Frame) ส่งไปให้ทาง WEF ก่อน จากนั้น CBS จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการเลือกบริษัทที่จะเป็น ผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม (เช่น กลุ่มบริษัทขนาดเล็กในภาคบริการ) สำหรับฐานข้อมูลที่ใช้ เป็นฐานข้อมูลบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และฐานข้อมูลจาก WEF สำหรับ ในปี 2015 CBS ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาจาก 110 บริษัท (ปี 2557 มีผู้ตอบจำนวน 101 คน ปี 2556 จำนวน 86 คน)

2. วิธีการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น การ สัมภาษณ์แบบออนไลน์ การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ตอบแบบสอบถามบนกระดาน ความแตกต่างของวิธีการส่งผลต่อคุณภาพ หรือความตั้งใจในการตอบที่แตกต่างกัน และส่งผลต่อความสม่ำเสมอของ

การเก็บข้อมูลและความสามารถในการเปรียบเทียบ (เช่น คนที่ตอบคำถามผ่านการสัมภาษณ์อาจมีความตั้งใจในการตอบมากกว่าคนที่ทำแบบทดสอบผ่านทางออนไลน์) เช่น ประเทศไทย ออสเตรเลีย ฟินแลนด์ ใช้การสำรวจแบบออนไลน์เกือบทั้งหมด ในขณะที่ประเทศอินเดีย บังกลาเทศ เดนมาร์ก อิตาลี ใช้การสำรวจแบบออนไลน์เพียง 1 %

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI) ทั้งหมด มีส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษาคือตัวชี้วัดย่อยจำนวน 10 ตัวชี้วัด โดยอยู่ใน 2 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการประถมศึกษา (Pillar 4 : Health and Primary Education) ซึ่งมีตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา 2 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education) และอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*) และเสาหลักที่ 5 การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Pillar 5 : Higher Education and Training) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, gross %*) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา /หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, gross %*) คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System) คุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education) คุณภาพของสถานศึกษาที่

สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools) การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools) มีการวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้ (Availability of Research and Training Services) ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training) (ตารางที่ 2)

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้ง 10 ตัวชี้วัด มาจากข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จำนวน 3 ตัวชี้วัด (เกณฑ์ที่มีเครื่องหมาย *) จากสำนักงานสถิติแห่งยูเนสโก (UNESCO Institute of Statistics) และการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Opinion Survey) จำนวน 7 ตัวชี้วัด

ตารางที่ 2 หลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

เสาหลัก (Pillar)	ตัวชี้วัด	ที่มาของข้อมูล/คำถาม	การให้คะแนน
Pillar 4 สุขภาพและการ ประถมศึกษา (Health and Primary Education)	คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถม ศึกษา (Quality of Primary Education)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ คุณประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในประเทศไทยของคุณอย่างไร?	1 = แย่มากที่สุด 7 = ยอดเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %)	ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จาก ISCED 1 (UNESCO : UIS)	ข้อมูลปี 2013 (2556) (เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2558)
Pillar 5 อุดมศึกษาและ ฝึกอบรม (Higher Education and Training)	อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, Gross %)	ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จาก ISCED 2 และ 3 (UNESCO : UIS)	ข้อมูลปี 2013 (2556) (เข้าถึงเมื่อ 6 พฤษภาคม 2558)
	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, Gross %)	ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จาก ISCED 5 และ 6 (UNESCO : UIS)	ข้อมูลปี 2013 (2556) (เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน 2558)
	คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ระบบการศึกษาในประเทศไทยของคุณตอบสนองต่อขีดความสามารถ ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับใด?	1 = ไม่ดีเลย 7 = ดีเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	คุณภาพการจัดการศึกษาศึกษาศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ คุณให้คะแนนคุณภาพในการจัดการศึกษาศึกษาศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ในประเทศไทยของคุณอย่างไร?	1 = แย่มากที่สุด 7 = ยอดเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหาร จัดการ (Quality of Management Schools)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ คุณให้คะแนนคุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการใน ประเทศของคุณอย่างไร?	1 = แย่มากที่สุด 7 = ยอดเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ในประเทศของคุณมีการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาที่มีจุด ประสงค์เพื่อการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด?	1 = ไม่มีเลย 7 = มากที่สุด (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized training services)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ในประเทศของคุณมีการจัดให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางที่มี คุณภาพ/ขั้นสูงในระดับใด?	1 = ไม่มีเลย 7 = มีอย่างแพร่หลายที่สุด (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ขอบเขตของคุณของบริษัท/ภาคเอกชนมีการลงทุนเพื่อการฝึก อบรมและพัฒนาบุคลากรมากน้อยเพียงใด?	1 = ไม่มีเลย 7 = มีมากที่สุด (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015

ข้อมูลสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data)

ข้อมูลความคิดเห็นของผู้นำบริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS)

บทที่ 2

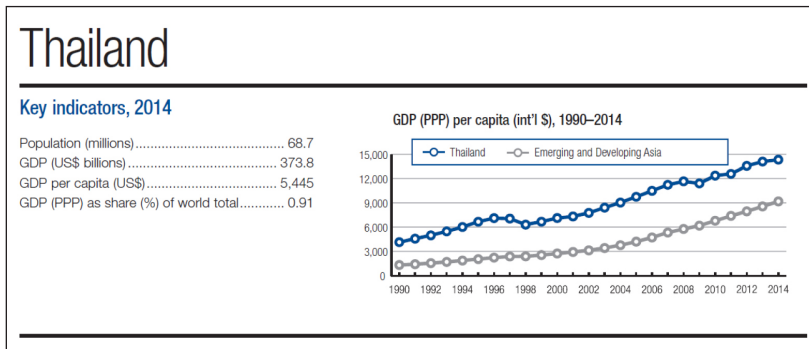
ขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ของประเทศไทย

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในปี 2015 -2016 ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 - 2016) ที่ปรากฏใน The Global Competitiveness Report 2015 -2016 มีประเทศเข้าร่วมการจัดอันดับทั้งสิ้น 140 ประเทศ (WEF 2014 -2015 มี 144 ประเทศ) จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเปรียบเทียบผลจากดัชนีชี้วัด (Criteria) 12 เสาหลัก (Pillar) และคิดเป็นตัวชี้วัดย่อยต่าง ๆ ทั้งสิ้น 114 ตัวชี้วัด และแบ่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกออกเป็น 3 กลุ่มตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) เพื่อให้อัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ 2 คือ ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies) ด้วยองค์ประกอบที่ปรากฏใน WEF 2015 -2016 ได้แก่ ประเทศไทยมีประชากร 68.7 ล้านคน มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) 373.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 5,445 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 185,130 บาทต่อคนต่อปี เมื่อคำนวณที่อัตราแลกเปลี่ยน 34 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ) (แผนภาพที่ 4)

แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบสำคัญในการจัดกลุ่มประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies)

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2015 -2016

เมื่อเปรียบเทียบการจัดกลุ่มประเทศออกเป็น 3 กลุ่มตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) เพื่อประโยชน์ในการให้อัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 -2016) โดยพิจารณาเฉพาะการจัดกลุ่มประเทศในกลุ่ม ASEAN + 3 จะเห็นว่าประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขัน โดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies) ในกลุ่มเดียวกับจีนและอินโดนีเซีย ในขณะที่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา และเมียนมา ยังอยู่ในขั้นของประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าประเทศไทยและอยู่ระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่านและยังเป็นประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดย

อาศัยปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements) /ปัจจัยการผลิต (Factor-Driven Economies) มีเพียงมาเลเซีย ญีปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และ สิงคโปร์ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงกว่าประเทศไทยและอยู่ระหว่างช่วง เปลี่ยนผ่านและขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรม และระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication Factor/ Innovation – Driven Economies) (แผนภาพที่ 5)

แผนภาพที่ 5 การจัดกลุ่มประเทศ ASEAN+3 ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) ของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 - 2016)

Stage 1: Factor-driven	Transition from stage 1 to stage 2	Stage 2: Efficiency- driven	Transition from stage 2 to stage 3	Stage 3: Innovation- driven
• Cambodia • Lao • Myanmar	• Philippines • Vietnam	• China • Indonesia • Thailand	• Malaysia	• Japan • Korea • Singapore

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ, 2559

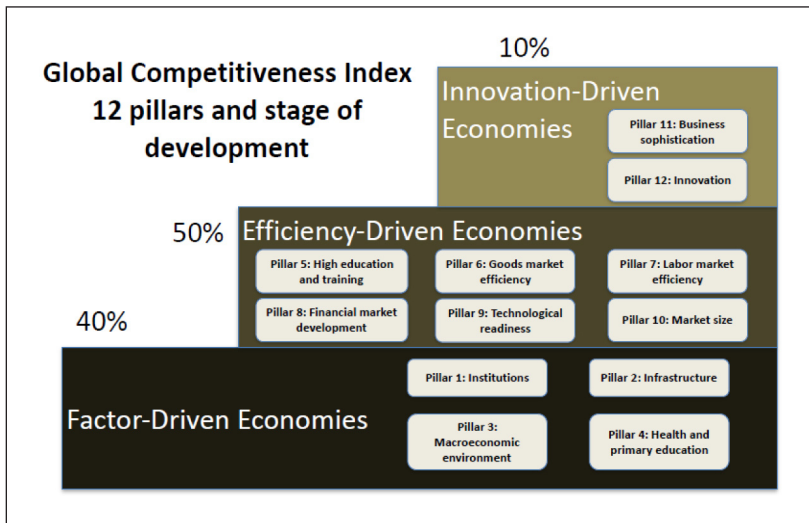
ประเทศไทยอยู่ในขั้นที่ 2 คือ ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขัน โดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers/ Efficiency-Driven Economies) ทำให้การให้ น้ำหนักในการคำนวณแต่ละกลุ่มและเสาหลัก ประกอบด้วย กลุ่มปัจจัย

พื้นฐาน (Basic Requirements) ร้อยละ 40 กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ร้อยละ 50 และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication) ร้อยละ 10 (แผนภาพที่ 6)

แผนภาพที่ 6 การให้น้ำหนักในการคำนวณดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

ใน WEF2015-2016 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่อันดับ 32 จาก 140 ประเทศด้วยคะแนน 4.6 เป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศ Emerging & Developing Asia รองจากมาเลเซียและจีน และเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศ ASEAN รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบย้อนไปในระยะเวลา 3 ปี ความสามารถ

ในการแข่งขันของประเทศไทยตกลง 1 อันดับจากปีที่แล้ว WEF2014-2015 ประเทศไทยอยู่อันดับ 31 คะแนน 4.7) แต่ดีขึ้นหากเทียบกับ 2 และ 3 ปีที่แล้ว (แผนภาพที่ 7)

แผนภาพที่ 7 เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศไทยปี 2012-2013 ถึง 2015-2016

	Rank (out of 140)	Score (1-7)
GCI 2015-2016	32	4.6
GCI 2014-2015 (out of 144).....	31.....	4.7
GCI 2013-2014 (out of 148).....	37.....	4.5
GCI 2012-2013 (out of 144).....	38.....	4.5

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2015 -2016

ดัชนีชี้วัดที่ใช้เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของ
นานาชาติเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ที่เรียกว่า
Global Competitiveness Index (GCI) ประกอบด้วย ตัวชี้วัดใน 12 เสาหลัก
(Pillar) ซึ่งประกอบด้วย สถาบัน (Institutions) โครงสร้างพื้นฐาน
(Infrastructure) เสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic
Stability) สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary
Education) การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Higher Education and
Training) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency)
ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) พัฒนาการ
ของตลาดการเงิน (Financial Market Development) ความพร้อมด้าน

เทคโนโลยี (Technological Readiness) ขนาดตลาด (Market Size)
ระดับการพัฒนาหรือความเชี่ยวชาญและความซับซ้อนในการดำเนินธุรกิจ
(Business Sophistication) และนวัตกรรม (Innovation)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันใน
ภาพรวมของประเทศไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum:
WEF) เป็นรายตัวชี้วัด ใน 12 เสาหลัก แสดงได้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
12 เสาหลัก

ดัชนีวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน (GCI)	อันดับ		คะแนน (1-7)	
	2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
GCI	32	31	4.6	4.7
กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (ร้อยละ 40)	42	40	4.9	5.0
เสาหลักที่ 1: สถาบัน	82	84	3.7	3.7
เสาหลักที่ 2: โครงสร้างพื้นฐาน	44	48	4.6	4.6
เสาหลักที่ 3: สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค	27	19	5.7	6.0
เสาหลักที่ 4: สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	67	66	5.8	5.8
กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	38	39	4.6	4.5
เสาหลักที่ 5: การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	56	59	4.6	4.6
เสาหลักที่ 6: ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	30	30	4.7	4.7
เสาหลักที่ 7: ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	67	66	4.2	4.2
เสาหลักที่ 8: พัฒนาการของตลาดเงิน	39	34	4.4	4.6
เสาหลักที่ 9: ความพร้อมด้านเทคโนโลยี	58	65	4.2	3.9
เสาหลักที่ 10: ขนาดของตลาด	18	22	5.2	5.1
กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (ร้อยละ 10)	48	54	3.9	3.8
เสาหลักที่ 11: ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	35	41	4.4	4.4
เสาหลักที่ 12: นวัตกรรม	57	67	3.4	3.3

■ ดีขึ้น

■ คงที่

■ แย่ลง

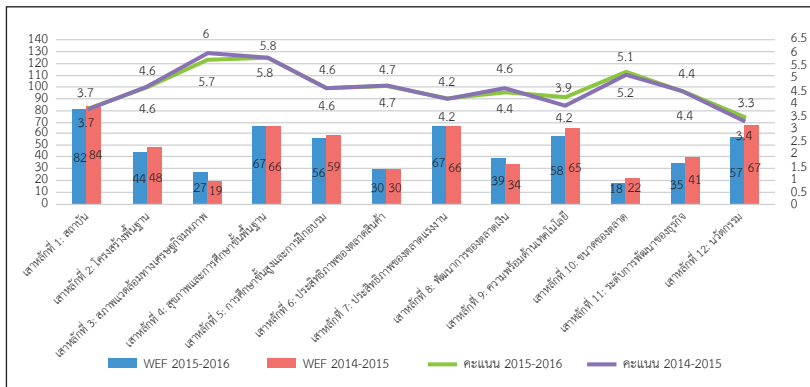

เมื่อเปรียบเทียบอันดับและคะแนนของดัชนีชี้วัด 12 สาขาหลักของ WEF2015-2016 กับ WEF2014-2015 ประเทศไทยมี 7 สาขาหลักที่อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น โดยมีอันดับดีขึ้นและคะแนนดีขึ้น 3 สาขาหลัก ได้แก่ สาขาหลักที่ 9: ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (อันดับ 58 คะแนน 4.2) สาขาหลักที่ 10: ขนาดของตลาด (อันดับ 18 คะแนน 5.2) และ สาขาหลักที่ 12: นวัตกรรม (อันดับ 57 คะแนน 3.4) และมีสาขาหลักที่อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น โดยมีคะแนนคงที่ 4 สาขาหลัก ได้แก่ สาขาหลักที่ 1: สถาบัน (อันดับ 82 คะแนน 3.7) สาขาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 44 คะแนน 4.6) สาขาหลักที่ 5: การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (อันดับ 56 คะแนน 4.6) และ สาขาหลักที่ 11: ระดับการพัฒนาของธุรกิจ (อันดับ 35 คะแนน 4.4) มี 1 สาขาหลักอันดับคงที่ และมีคะแนนคงที่ ได้แก่ สาขาหลักที่ 6: ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (อันดับ 30 คะแนน 4.7) และมี 4 สาขาหลักที่มีอันดับตกลง โดยมีคะแนนคงที่ 2 สาขาหลัก ได้แก่ สาขาหลักที่ 4: สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อันดับ 67 คะแนน 5.8) และสาขาหลักที่ 7: ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (อันดับ 67 คะแนน 4.2) แสดงว่ามีดัชนีชี้วัดที่มีอันดับตกลง และมีคะแนนตกลงเพียง 2 สาขาหลัก ได้แก่ สาขาหลักที่ 3: สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (อันดับ 27 คะแนน 5.7) และสาขาหลักที่ 8: พัฒนาการของตลาดเงิน (อันดับ 39 คะแนน 4.4) (แผนภาพที่ 8)

แผนภาพที่ 8 เปรียบเทียบอันดับและคะแนนของดัชนีชี้วัด 12 สาขาหลัก
ของประเทศไทยใน WEF2015-2016 กับ WEF2014-2015

เมื่อพิจารณาคะแนนที่ใช้ในการจัดอันดับดัชนีชี้วัดที่ต่ำที่สุดที่อยู่อันดับของทั้ง 2 สาขาหลัก นั่นคือ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (อันดับ 27 คะแนน 5.7) โดยตัวชี้วัดย่อยในดัชนีชี้วัดในสาขาหลักนี้ที่มีคะแนนตกลงจากปีที่แล้ว ได้แก่ ดุลการคลังของงบประมาณภาครัฐ (Government Budget Balance, % GDP) จากคะแนน - 0.2 ในอันดับที่ 27 ใน WEF2014-2015 ตกลงเป็นคะแนน - 1.8 ในอันดับที่ 45 ใน WEF2015-2016 และระดับเครดิตของประเทศ (Country Credit Rating, 0-100 (best)*) ตกลงจากคะแนน 63.5 ในอันดับที่ 43 ใน WEF2014-2015 เป็นคะแนน 58.3 ในอันดับที่ 52 ใน WEF2015-2016 และในส่วนของพัฒนาการของตลาดเงิน (อันดับ 39 คะแนน 4.4) ตัวชี้วัดย่อยในดัชนีชี้วัดในสาขาหลักนี้ที่มีคะแนนต่ำที่สุดได้แก่ ระดับสิทธิของประชาชนตามกฎหมาย (Legal Rights Index, 0-10 (best)*) มีคะแนนตกลงจาก 5

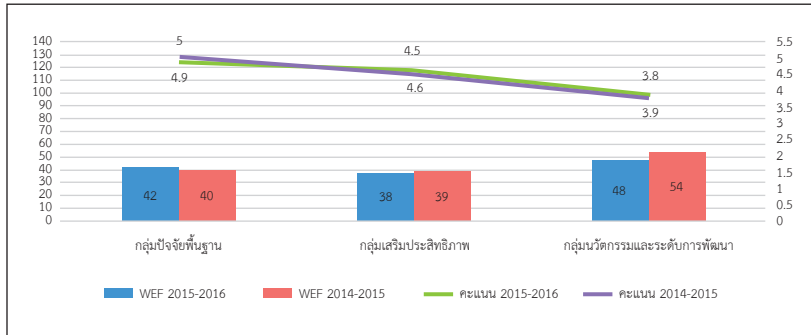
ในอันดับที่ 85 ใน WEF2014-2015 เป็นคะแนน 3 ในอันดับที่ 93 ใน WEF2015-2016 ซึ่งจะสังเกตได้ว่า คะแนนที่ใช้ในการจัดอันดับดัชนีชีวิตที่อุดมอันดับใน 2 เสาหลักดังกล่าว มาจากข้อมูลสถิติ (Hard Data) จากองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF, World Economic Outlook Database ,April 2015 edition) และธนาคารโลก (World Bank, 2014 . International Finance Corporation, Doing Business 2015: Going Beyond Efficiency,2014)

หากพิจารณาในกลุ่มปัจจัยหลักที่นำมาใช้ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม 3 กลุ่มปัจจัยตามลำดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Stage of Development) ที่ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐาน/ปัจจัยการผลิต (Key for Factor-driven Economies) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Key for Efficiency – driven Economies) และปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ (Key for Innovation – driven Economies) พบว่า ประเทศไทยมีอันดับปัจจัยพื้นฐาน / ปัจจัยการผลิต) ซึ่งมีสัดส่วน 40 % มีอันดับและคะแนนเฉลี่ย คือ อยู่ในอันดับ 42 ด้วยคะแนน 4.9 (WEF2014-2015 อันดับ 40 ด้วยคะแนน 5.0) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ ซึ่งมีสัดส่วน 50 % มีอันดับและคะแนนดีขึ้น ในอันดับ 38 คะแนน 4.6 (WEF2014-2015 อันดับ 39 คะแนน 4.5) ปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ ซึ่งมีสัดส่วน 10 % มีอันดับและคะแนนดีขึ้นเช่นกัน ในอันดับ 48 คะแนน 3.9 (WEF2014-2015 อันดับ 54 คะแนน 3.8) (แผนภาพที่ 9)

แผนภาพที่ 9 เปรียบเทียบอันดับและคะแนนของกลุ่มปัจจัยหลักที่นำมาใช้ ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของ ประเทศไทย ระหว่าง WEF2015-2016 และ WEF2014-2015

เมื่อเปรียบเทียบอันดับและคะแนนจากดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันรวม (Global Competitiveness Index: GCI) ของประเทศไทย ปี พ.ศ.2548 – 2559 (2005-2016) เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของผลจากการจัดอันดับในเวทีเศรษฐกิจโลก จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ถึงแม้ว่าจะมีประเทศเข้าร่วมการจัดอันดับในแต่ละปีแตกต่างกัน โดยยังคงอยู่ในอันดับที่ไม่แย่ลงกว่าอันดับที่ 40 ซึ่งคิดเป็นอันดับที่อยู่ในกลุ่ม 1 ใน 3 แรกของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 – 2559 (2005-2016) และเมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันในกลุ่มปัจจัยหลักทั้ง 3 กลุ่มก็เห็นว่าทั้ง 3 กลุ่มมีอันดับเกาะกลุ่มไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมมากนัก แต่หากพิจารณาดัชนีชี้วัด 12 สาขาหลัก จะเห็นได้ว่า สาขาหลักประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน และสถาบัน มีอันดับแย่ลงมากที่สุดกว่าเท่าตัว แสดงได้ดังนี้ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม (Global Competitiveness Index: GCI)
ของประเทศไทยปี พ.ศ.2548 – 2559 (2005-2016)

	WEF 2005-06 2548-49	WEF 2006-07 2549-50	WEF 2007-08 2550-51	WEF 2008-09 2551-52	WEF 2009-10 2552-53	WEF 2010-11 2553-54	WEF 2011-12 2554-55	WEF 2012-13 2555-56	WEF 2013-14 2556-57	WEF 2014-15 2557-58	WEF 2015-16 2558-59
จำนวนประเทศ	117	125	131	134	133	139	142	144	148	144	140
ดัชนีความสามารถในการแข่งขันรวม (GCI)	33	35	28	34	36	38	39	38	37	31	32
1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements)	34	38	40	43	43	48	46	45	49	40	42
1.1 สถาบัน (Institutions)	40	40	47	57	60	64	67	77	78	84	82
1.2 โครงสร้างพื้นฐาน	37	38	30	29	40	35	42	46	47	48	44
1.3 เสรีภาพเศรษฐกิจ	11	28	27	41	22	46	28	27	31	19	27
1.4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	85	84	63	58	61	80	83	78	81	66	67
2. ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Efficiency Enhancers)	41	43	29	26	40	39	43	47	40	39	38
2.1 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (Higher Education and Training)	43	42	44	51	54	59	62	60	66	59	56
2.2 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency)	-	-	34	46	44	41	42	37	34	30	30
2.3 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	-	-	11	13	25	24	30	76	62	66	67
2.4 พัฒนาการของการการเงิน	-	-	-	49	49	51	50	43	32	34	39
2.5 ขนาดตลาด (Market Size)	-	-	17	21	21	23	22	22	22	22	58
2.6 ความพร้อมทางเทคโนโลยี (Technology Readiness)	49	48	47	66	63	68	84	55	78	65	18
3. ปัจจัยด้านนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญธุรกิจ	38	36	39	46	47	49	51	55	52	54	48
3.1 ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ (Business Sophistication)	39	40	40	46	43	48	47	46	40	41	35
3.2 นวัตกรรม (Innovation)	38	33	36	54	57	52	54	68	66	67	57

ที่มา: The Global Competitiveness Report : WEF2005-2006, 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010 , 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013, 2013-2014 , 2014-2015 และ 2015-2016

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันใน WEF 2015-2016 (ปี 2558-2559) มีประเทศในกลุ่ม ASEAN + 6 เข้ารับการจัดอันดับจำนวนทั้งสิ้น 15 ประเทศ เป็นประเทศในกลุ่ม ASEAN จำนวน 9 ประเทศ ยกเว้นประเทศบรูไน ซึ่งไม่มีข้อมูลในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในปีที่ผ่านมา และมีประเทศจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย การจัดอันดับปี 2557-2558 ระดับคะแนนเฉลี่ยของขีดความสามารถในการแข่งขันจากปัจจัยต่าง ๆ ของประเทศในกลุ่ม ASEAN + 6 แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม
ของประเทศในกลุ่ม ASEAN + 6

ประเทศ	ขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม							
	WEF 2015-2016		WEF 2014-2015		WEF 2013-2014		WEF 2012-2013	
	คะแนน	อันดับ	คะแนน	อันดับ	คะแนน	อันดับ	คะแนน	อันดับ
สิงคโปร์	2	5.7	2	5.6	2	5.6	2	5.7
ญี่ปุ่น	6	5.5	6	5.5	9	5.4	10	5.4
นิวซีแลนด์	16	5.3	17	5.2	18	5.1	23	5.1
มาเลเซีย	18	5.2	20	5.2	24	5.0	25	5.1
ออสเตรเลีย	21	5.1	22	5.1	21	5.1	20	5.1
สาธารณรัฐเกาหลี	26	5.0	26	5.0	25	5.0	19	5.1
จีน	28	4.9	28	4.9	29	4.8	29	4.8
ประเทศไทย	32	4.6	31	4.7	37	4.5	38	4.5
อินโดนีเซีย	37	4.5	34	4.6	38	4.5	50	4.4
ฟิลิปปินส์	47	4.4	52	4.0	59	4.3	65	4.2
อินเดีย	55	4.3	71	4.2	60	4.3	59	4.3
เวียดนาม	56	4.3	68	4.2	70	4.2	75	4.1
ลาว	83	4.0	93	3.9	81	4.1		
กัมพูชา	90	3.9	95	3.9	88	4.0	85	4.0
เมียนมา	131	3.3	134	3.2	139	3.2		

ASEAN

ASEAN + 3

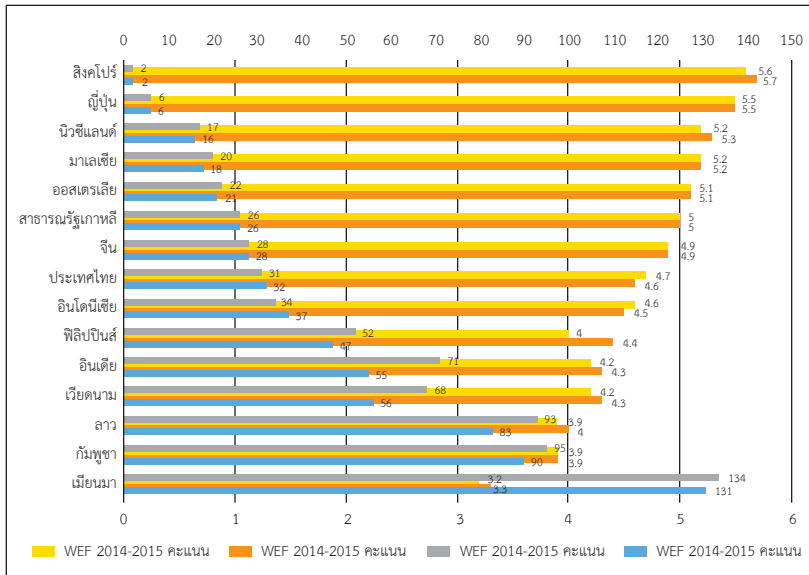
ASEAN + 6

จากตารางที่ 5 สามารถแสดงแผนภูมิเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศในกลุ่ม ASEAN+6 เรียงลำดับจากประเทศที่ได้คะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุดได้ดังนี้ (แผนภาพที่ 10)

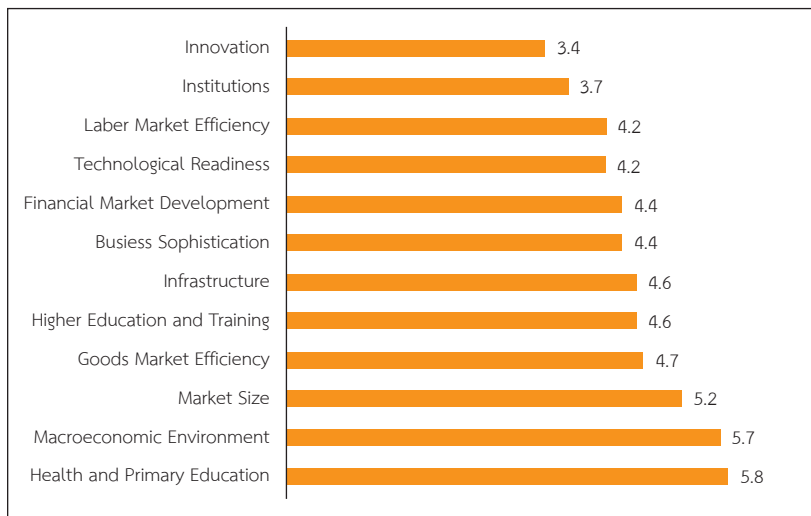
แผนภาพที่ 10 เปรียบเทียบระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขัน
ในภาพรวมของประเทศกลุ่ม ASEAN+6 ใน WEF 2015-
2016 กับ WEF 2014 -2015

เมื่อพิจารณาระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขัน
ประเทศไทย ปี 2558-2559 จากดัชนีชี้วัด (Criteria) 12 เสาหลัก (Pillar)
โดยเรียงลำดับจากดัชนีชี้วัดในเสาหลักที่มีคะแนนสูงที่สุดไปคะแนนต่ำที่สุด
ได้ดังนี้ (แผนภาพที่ 11)

แผนภาพที่ 11 ระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขันประเทศไทย
ปี 2558-2559

จากแผนภาพที่ 11 เห็นได้ว่า ประเทศไทยมีขีดความสามารถ
ในการแข่งขันในปัจจุบันที่มีความโดดเด่น 5 อันดับแรก ประกอบด้วย ปัจจัย
ด้านสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment)
โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยด้านนี้อยู่ที่ 6.0 และได้รับการจัดอันดับที่ 19 ของ
โลก ปัจจัยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary
Education) โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ที่ 5.8 และได้รับการจัด

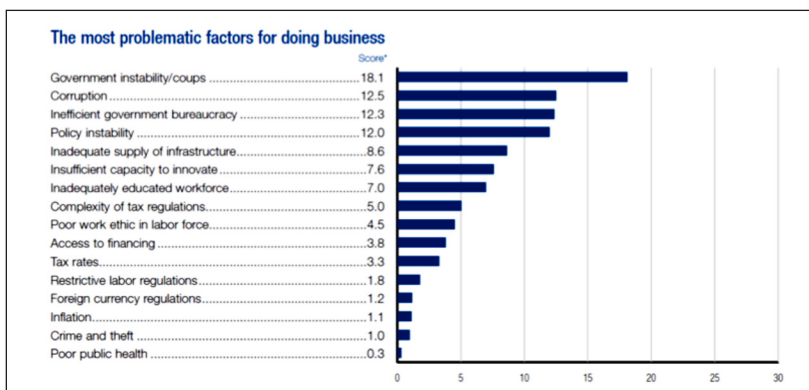

อันดับที่ 66 ของโลก ปัจจัยด้านขนาดตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ (Market Size) โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ที่ 5.1 และได้รับการจัดอันดับที่ 22 ของโลก ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ที่ 4.7 และได้รับการจัดอันดับที่ 30 ของโลก และปัจจัยในศักยภาพการพัฒนาของตลาดเงิน (Financial Market Development) โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ที่ 4.6 และได้รับการจัดอันดับที่ 34 ของโลก

ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจในประเทศไทย

ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจในประเทศไทยที่ปรากฏใน The Global Competitiveness Report 2015 – 2016 แสดงในแผนภาพที่ 12 ดังนี้

แผนภาพที่ 12 ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558-2559

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2015 -2016

จากแผนภาพที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย 3 อันดับ ได้แก่ ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/การปฏิวัติรัฐประหาร (Government Instability/Coups) (18.1 คะแนน) คอร์รัปชัน (Corruption) (21.5) และความไม่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ (Inefficient Government Bureaucracy) (12.3) ซึ่งแตกต่างจากปี 2014 และ 2013 ที่ปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในอันดับสูงสุด นอกจากนั้นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทั้ง 3 อันดับ มีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (คะแนนลดลง) (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย WEF2013 -2016

2015-2016	2015-2016	2015-2016
ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (18.1)	คอร์รัปชัน (21.4)	คอร์รัปชัน (20.2)
คอร์รัปชัน (12.5)	ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (21)	ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (16.5)
ความไม่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ (12.3)	ความไม่มีประสิทธิภาพของภา ครัฐ (12.3)	ความไม่มีเสถียรภาพทางนโยบาย (13.5)

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬา

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอื่นๆ

เมื่อเปรียบเทียบการจัดอันดับและระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก ระหว่าง WEF2014-2015 และ WEF2015-2016 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบอันดับและตัวชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันต่างๆ จะมีการให้คะแนนและจัดอันดับที่หลากหลาย มีตัวชี้วัดย่อย 4 ตัวชี้วัดย่อยที่ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น โดยบางตัวชี้วัดอยู่ในอันดับดีขึ้น คะแนนดีขึ้น ในขณะที่บางตัวชี้วัดมีอันดับดีขึ้นแต่มีคะแนนลดลง ดังนี้ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบตัวชี้วัดย่อยในการจัดอันดับและระดับคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก ระหว่าง WEF2014-2015 และ WEF2015-2016

ประเด็น	2014		2015	
	Rank	Score	Rank	Score
Quality of the Education System	87	3.4	74	3.6
Irregular Payments and Bribes	84	3.7	81	3.7
Quality of Overall Infrastructure	76	4.1	71	4.0
Capacity for Innovation	70	3.7	54	4.1

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่า ตัวชี้วัดคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System) และขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (Capacity for Innovation) ซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ที่ได้จากการนำคะแนนมาคิดคำนวณถ่วงเฉลี่ยระหว่างข้อมูลใน WEF2014-2015 และ WEF2015-2016 นั่นคือปี 2015-2016 จะใช้ข้อมูลของปี 2015 ในสัดส่วนน้ำหนักร้อยละ 56.1 และข้อมูลของปี 2014 ในสัดส่วนน้ำหนัก 43.9 พบว่า WEF2015-2016 มีคะแนนคุณภาพของระบบการศึกษา เพิ่มขึ้น 0.2 คะแนน อันดับดีขึ้น 13 อันดับ และขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 มีอันดับดีขึ้นถึง 16 อันดับ แสดงให้เห็นว่าคะแนนในตัวชี้วัดดังกล่าวของ WEF2015-2016 ค่อนข้างสูงขึ้นมา ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยและอันดับดีขึ้นดังที่ปรากฏในขณะที่ใช้จ่ายเงินสินบนและค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นทางการ (Irregular Payments and Bribes) ประเทศไทยมีคะแนนเท่าเดิมแต่อันดับดีขึ้น 3 อันดับ และคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในสังคมโดยรวม (Quality of Overall Infrastructure) ที่แม้จะมีคะแนนลดลง 0.1 คะแนน แต่กลับมีอันดับดีขึ้นถึง 5 อันดับ เป็นต้น

ตัวชี้วัดย่อยในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ของประเทศไทยที่โดดเด่นเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+3

เมื่อเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+3 จะพบว่า ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมเป็นอันดับที่ 6 (เป็นอันดับ 3 เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN) โดยเรียงลำดับดังนี้ สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1 ญี่ปุ่น มาเลเซีย เกาหลีใต้ จีน และประเทศไทย ตามด้วยอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา และเมียนมา (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยกับประเทศ ASEAN+3

Country	Change	Rank		
		2015-2016	2014-2015	2013-2014
Singapore	↔	2	2	2
Japan	↔	6	6	9
Malaysia	↑	18	20	24
Korea	↔	26	26	25
China	↔	28	28	29
Thailand	↓	32	31	37
Indonesia	↓	37	34	38
Philippines	↑	47	52	59
Vietnam	↑	56	68	70
Laos	↑	83	93	81
Cambodia	↑	90	95	88
Myanmar	↑	131	134	139

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

หากพิจารณาประเทศในกลุ่ม ASEAN+3 จะพบว่า ประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นใน 12 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ การลงทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (FDI and Technology Transfer) ผลกระทบทางธุรกิจจากระเบียบการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Business Impact of Rules on FDI) ความสามารถในการให้บริการในด้านการเงิน (Affordability of Financial Services) การจัดให้มีการให้บริการในด้านการเงิน (Availability of Financial Services) ชื่อเสียงและการยอมรับในระบบธนาคาร (Soundness of Banks) การระดมเงินจากตลาดทุน (Local Capital Market Access) ระเบียบกฎเกณฑ์ของการซื้อขายหลักทรัพย์ (Regulation of Securities Exchanges) ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบและมาตรฐานการบัญชี (Strength of Auditing and Accounting Standards) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจขนาดกลางและย่อม (Financing of SMEs) การให้ความสนใจและความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของรัฐบาล (Government Prioritisation of Travel and Tourism Industry) ประสิทธิภาพของการทำการตลาด และสร้างแบรนด์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Effectiveness of Marketing and Branding to Attract Tourists) และ คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว (Quality of Tourism Infrastructure) ดังนี้

ตารางที่ 9 ขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นของประเทศไทย ในกลุ่ม ASEAN+3

ตัวชี้วัดย่อย	อันดับในกลุ่ม ASEAN+3	ประเทศที่ได้อันดับสูงสุด ในกลุ่ม ASEAN+3
การลงทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (FDI and Technology Transfer)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ผลกระทบทางธุรกิจจากระเบียบการลงทุนทางตรง จากต่างประเทศ (Business Impact of Rules on FDI)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ความสามารถของการให้บริการในด้านการเงิน (Affordability of Financial Services)	4	สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น
การจัดให้มีการให้บริการในด้านการเงิน (Availability of Financial Services)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ชื่อเสียงและการยอมรับในระบบธนาคาร (Soundness of Banks)	3	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น
การระดมเงินจากตลาดทุน (Local Capital Market Access)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
ระเบียบกฎเกณฑ์ของการซื้อขายหลักทรัพย์ (Regulation of Securities Exchanges)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบและมาตรฐาน การบัญชี (Strength of Auditing and Accounting Standards)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจขนาดกลางและย่อม (Financing of SMEs)	3	มาเลเซีย สิงคโปร์
การให้ความสนใจและความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ของรัฐบาล (Government Prioritisation of Travel and Tourism Industry)	2	สิงคโปร์
ประสิทธิผลของการทำการตลาด และสร้างแบรนด์ในการ ดึงดูดนักท่องเที่ยว (Effectiveness of Marketing and Branding to Attract Tourists)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว (Quality of Tourism Infrastructure)	2	สิงคโปร์

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

จากตารางที่ 9 สามารถจัดกลุ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ที่โดดเด่นของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่ม ASEAN+3 ได้ออกเป็น
3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ การลงทุนจาก
ต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (FDI and Technology
Transfer) และผลกระทบทางธุรกิจจากระเบียบการลงทุนทางตรงจาก
ต่างประเทศ (Business Impact of Rules on FDI) ซึ่งประเทศไทยอยู่ใน
อันดับ 3 ของกลุ่ม ASEAN + 3 เป็นรองเพียง สิงคโปร์และ มาเลเซีย
แสดงให้เห็นว่า การลงทุนจากต่างประเทศก่อให้เกิดการถ่ายทอด
เทคโนโลยีสู่ประเทศไทยในระดับที่ค่อนข้างสูง ตลอดจนประเทศไทย
มีกฎ ระเบียบต่างๆ ที่เอื้อและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศ

2) กลุ่มการเงิน ได้แก่ ความสามารถในการให้บริการในด้าน
การเงิน (Affordability of Financial Services) การจัดให้มีการให้บริการ
ในด้านการเงิน (Availability of Financial Services) ชื่อเสียงและการ
ยอมรับในระบบธนาคาร (Soundness of Banks) ที่แสดงให้เห็นถึง
เสถียรภาพและความเข้มแข็งของธนาคารในประเทศไทย การระดมเงินจาก
ตลาดทุน (Local Capital Market Access) ระเบียบกฎเกณฑ์ของการ
ซื้อขายหลักทรัพย์ (Regulation of Securities Exchanges) โดยมี
หน่วยงานกำกับสามารถทำให้ตลาดทุนมีเสถียรภาพ ความเข้มแข็งของ
มาตรฐานการตรวจสอบและมาตรฐานการบัญชี (Strength of Auditing
and Accounting Standards) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจ
ขนาดกลางและย่อม (Financing of SMEs)

3) กลุ่มการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ความสนใจและความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของรัฐบาล (Government Prioritisation of Travel and Tourism Industry) ประสิทธิภาพของการทำการตลาด และสร้างแบรนด์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Effectiveness of Marketing and Branding to Attract Tourists) และคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว (Quality of Tourism Infrastructure) ที่สะท้อนภาพถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร เป็นต้น

บทที่ 3

ขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทย ในเวทีเศรษฐกิจโลก

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาโดยเมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI) ทั้งหมด มีส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษาเป็นตัวชี้วัดย่อยจำนวน 10 ตัวชี้วัด โดยอยู่ใน 2 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการประถมศึกษา (Pillar 4 : Health and Primary Education) ซึ่งมีตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา 2 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of primary education) และอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*) และเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงหรือ การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Pillar 5 : Higher Education and Training) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, gross %*) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา /หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, gross %*) คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System) คุณภาพของการจัดการศึกษาศนิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

(Quality of Math and Science Education) คุณภาพของสถานศึกษา
ที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools)
การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in
Schools) การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local
Availability of Specialized Training Services) ขอบเขตของการฝึกอบรม
(Extent of Staff Training) โดยตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้ง 10 ตัวชี้วัด
มาจากข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลจากตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ
ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary
Data หรือ Hard Data) จากแหล่งข้อมูลระดับประเทศ โดยในกลุ่มตัวชี้วัด
ด้านศึกษานี้ เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF)
ใช้การรวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งยูเนสโก (UNESCO Institute of
Statistics) และการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion
Survey) จำนวน 7 ตัวชี้วัด ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้บริหารภาคธุรกิจ
(Executive Opinion Survey: EOS) ที่เป็น CEO หรือผู้บริหารระดับสูง
(Top 5) ขององค์กรเอกชนที่อยู่ในประเทศนั้นๆ โดยมีคำถามและวิธีการ
ให้คะแนนแตกต่างกันไป อาศัยหลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถ
ในการแข่งขันด้านการศึกษา โดยมีรายละเอียดคำถามและการให้คะแนน
ดังนี้ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 หลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

เสาหลัก (Pillar)	ตัวชี้วัด	ที่มาของข้อมูล/คำถาม	การให้คะแนน
Pillar 4 สุขภาพและการ ประถมศึกษา (Health and Primary Education)	คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ คุณประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในระลอกของคุณอย่างไร	1 = แย่มากที่สุด 7 = ยอดเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %)	ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จาก ISCED 1 (UNESCO : UIS)	ข้อมูลปี 2013 (2556) (เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2558)
Pillar 5 อุดมศึกษาและ ฝึกอบรม (Higher Education and Training)	อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, Gross %)	ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จาก ISCED 2 และ 3 (UNESCO : UIS)	ข้อมูลปี 2013 (2556) (เข้าถึงเมื่อ 6 พฤษภาคม 2558)
	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, Gross %)	ข้อมูลตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ (Basic Statistics) จาก ISCED 5 และ 6 (UNESCO : UIS)	ข้อมูลปี 2013 (2556) (เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน 2558)
	คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ระบบการศึกษาในประเทศของคุณแสดงให้เห็นความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจในระดับใด	1 = ไม่ดีเลย 7 = ดีเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ คุณให้คะแนนคุณภาพในการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในประเทศของคุณ อย่างไร	1 = แย่มากที่สุด 7 = ยอดเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหาร จัดการ (Quality of Management Schools)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ คุณให้คะแนนคุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการในประเทศของคุณอย่างไร	1 = แย่มากที่สุด 7 = ยอดเยี่ยม (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ในประเทศของคุณมีการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาที่จุดประสงค์เพื่อ การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด	1 = ไม่มีเลย 7 = มากที่สุด (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized Training Services)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ในประเทศของคุณมีการจัดให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางที่มีคุณภาพขั้นสูงในระดับใด	1 = ไม่มีเลย 7 = มีอย่างแพร่หลายที่สุด (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015
	ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)	สำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ในประเทศของคุณองค์กรธุรกิจ/ภาคเอกชนมีการลงทุนเพื่อการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร มากน้อยเพียงใด	1 = ไม่มีเลย 7 = มากที่สุด (เมื่อเทียบกับทั่วโลก) ข้อมูลเฉลี่ยปี 2014 - 2015

ข้อมูลสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data)

ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS)

จากตารางที่ 10 หลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ตามดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI) ที่เกี่ยวข้อง 2 เสาหลัก จำนวน 10 ตัวชี้วัด ดังนี้ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย
เปรียบเทียบระหว่าง WEF 2015-2016 และ WEF2014-2015

เสาหลัก	ตัวชี้วัด	อันดับ		คะแนน	
		2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการ ประถมศึกษา	คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education)	89	90	3.5	3.6
	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*)	54	58	95.6	95.6
เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูง และการฝึกอบรม	อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, Gross %*)	79	79	87.0	87.0
	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, Gross %*)	52	54	51.2	51.2
	คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)	74	87	3.6	3.4
	คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)	79	81	3.9	3.9
	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools)	77	81	4.0	4.1
	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)	54	61	4.6	4.6
	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized training services)	70	69	4.1	4.2
	ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)	41	37	4.3	4.4

ดีขึ้น

คงที่

แย่ลง

ในตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า จาก 10 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในการจัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับ WEF 2014-2015 มี 7 ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น แบ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีคะแนนดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System) อยู่ในอันดับที่ 74 ได้ 3.6 คะแนน (WEF 2014-2015 อยู่ในอันดับที่ 87 ได้ 3.4 คะแนน) มีตัวชี้วัดที่มีคะแนนคงที่ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*) อยู่ในอันดับที่ 54 ได้ 95.6 คะแนน (อันดับดีขึ้น 4 อันดับ คะแนน 95.6 คงที่) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, Gross %*) อยู่ในอันดับที่ 52 ได้ 51.2 คะแนน (อันดับดีขึ้น 2 อันดับ คะแนน 51.2 คงที่) คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education) อยู่ในอันดับที่ 79 ได้ 3.9 คะแนน (อันดับดีขึ้น 2 อันดับ คะแนน 3.9 คงที่) และการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools) อยู่ในอันดับที่ 54 ได้ 4.6 คะแนน (อันดับดีขึ้น 7 อันดับ คะแนน 4.6 คงที่) และมีตัวชี้วัดที่อันดับดีขึ้นแต่มีคะแนนตกลง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education) อยู่ในอันดับที่ 89 ได้ 3.5 คะแนน (อันดับดีขึ้น 1 อันดับ คะแนนตกลง 0.1 คะแนน) และคุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools) อยู่ในอันดับที่ 77 ได้ 4.0 คะแนน (อันดับดีขึ้น 4 อันดับ คะแนนตกลง 0.1 คะแนน)

นอกจากนั้น ในจำนวน 10 ตัวชี้วัด มี 1 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนคงที่ ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, Gross %*) อยู่ในอันดับที่ 79 ได้ 87.0 คะแนน และมี 2 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนลดลง ได้แก่ การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized Training Services) อยู่ในอันดับที่ 70 ได้ 4.1 คะแนน (อันดับตกลง 1 อันดับ คะแนนลดลง 0.1 คะแนน) และขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training) อยู่ในอันดับที่ 41 ได้ 4.3 คะแนน (อันดับตกลง 4 อันดับ คะแนนลดลง 0.1 คะแนน)

ในกลุ่มตัวชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยพบว่าขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, Gross %*) อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*) และการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools) เป็นตัวชี้วัดที่โดดเด่นที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถด้านการศึกษาอยู่ในอันดับต้นๆ ในกลุ่ม 1 ใน 3 ประเทศแรกจากประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั้งหมด 140 ประเทศ ซึ่งจะเห็นว่ามีตัวชี้วัด 2 ใน 3 ตัวชี้วัดที่เป็นข้อมูลจากตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปแบบสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data) จากแหล่งข้อมูลระดับประเทศที่เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) รวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งยูเนสโก (UNESCO Institute of Statistics) และเป็นข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ

(Executive Opinion Survey) 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต
ในสถานศึกษา (Internet Access in Schools) ในทางกลับกัน ตัวชี้วัด
ด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of
Primary Education) อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary
Education Enrollment, Gross %*) คุณภาพการจัดการศึกษา
คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science
Education) และคุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ
(Quality of Management Schools) ซึ่งทั้งหมดเป็นตัวชี้วัดขีดความสามารถ
ในการแข่งขันด้านการศึกษาที่มีอันดับดีขึ้นกว่า WEF 2014-2015 หากแต่
ยังอยู่ในอันดับที่อยู่ช่วงกึ่งกลางของค่ามัธยฐานของ 140 ประเทศและ
ค่อนข้างต่ำครั้งหลัง โดย 3 ใน 4 เป็นตัวชี้วัดที่ได้จากความคิดเห็น
ภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey) และมี 1 ตัวชี้วัดที่เป็นข้อมูล
เชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ
Hard Data) จากแหล่งข้อมูลระดับประเทศ ได้แก่ อัตราการเข้าเรียน
มัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, Gross %*)

ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+6

ดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global
Competitiveness Index: GCI) ที่ปรากฏในรายงานที่มีชื่อว่า The
Global Competitiveness Report ประจำปี 2015-2016 (WEF2015-
2016) แสดงคะแนนและอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน
การศึกษาของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+6

ตามหลักเกณฑ์การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ในเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา 2 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการประถมศึกษา (Pillar 4 : Health and Primary Education) จำนวน 2 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัดประกอบด้วย คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education) และอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %*) และเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงหรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Pillar 5 : Higher Education and Training) จำนวนทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment, gross %*) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา /หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา (Tertiary Education Enrollment, gross %*) คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System) คุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education) คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools) การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools) การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ (Local Availability of Specialized Training Services) ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training) แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

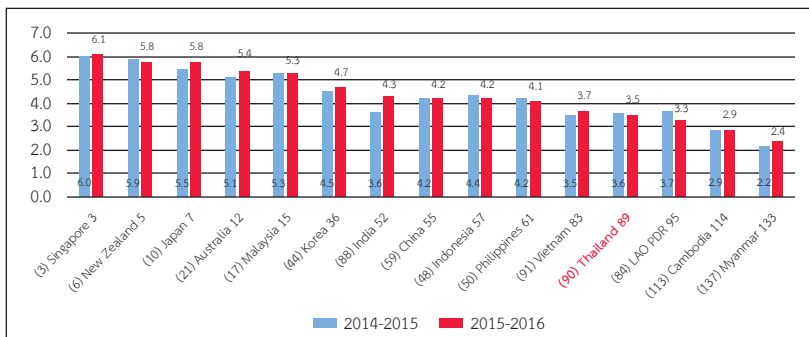

เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการประถมศึกษา (Pillar 4: Health and Primary Education)

1) คุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality of Primary Education)

จากการสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey) เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทย ด้วยคำถามว่า “คุณประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศของคุณอย่างไร เมื่อเทียบกับทั่วโลก” ให้ถามผู้บริหารจากภาคธุรกิจให้คะแนนระหว่าง 1-7 โดย 1 เท่ากับแย่มากที่สุด และ 7 คือยอดเยี่ยม พบว่า ประเทศไทยได้รับคะแนน 3.5 คะแนน ซึ่งเป็นเพียงคะแนนกึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และจัดให้อยู่ที่อันดับ 89 จาก 140 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่แล้ว แม้อันดับคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยจะดีขึ้น 1 อันดับ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนความคิดเห็นของภาคธุรกิจพบว่า คะแนนลดลง 0.1 คะแนน จาก 3.6 คะแนนใน WEF 2014-2015 (แผนภาพที่ 13)

แผนภาพที่ 13 คุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา
(Quality of Primary Education)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

เมื่อพิจารณาอันดับและคะแนนคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ 15 ประเทศในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 โดยบรูไนไม่เข้าร่วมในการจัดอันดับ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 12 ตีกว่าลาว (อันดับที่ 95 ได้ 3.3 คะแนน) กัมพูชา (อันดับที่ 114 ได้ 2.9 คะแนน) และเมียนมา (อันดับที่ 133 ได้ 2.4 คะแนน) เท่านั้น ในขณะที่สิงคโปร์เป็นอันดับ 1 ของกลุ่ม (6.1 คะแนน) อันดับ 2 คือ นิวซีแลนด์ (5.8 คะแนน) และอันดับ 3 คือ ญี่ปุ่น (5.8 คะแนน) โดยได้อันดับ 3, 5 และ 7 จาก 140 ประเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่ม ASEAN จะเห็นได้ว่า ภาครัฐกิจของ สิงคโปร์ (อันดับที่ 3 ได้ 6.1 คะแนน) มาเลเซีย (อันดับที่ 15 ได้ 5.3 คะแนน) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 57 ได้ 4.3 คะแนน) และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 61 ได้ 4.1 คะแนน) ซึ่งอยู่ในอันดับและมีคะแนนดีกว่าประเทศไทย (อันดับที่ 89 ได้ 3.5 คะแนน) มีการรับรู้และแสดงความคิดเห็นว่าคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศเหล่านั้น มีคุณภาพที่ดีเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิงคโปร์และมาเลเซีย ที่ถูกจัดให้อยู่ใน 15 อันดับแรกเมื่อเทียบกับ 140 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั่วโลก

2) อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (Primary Education Enrollment, net %)

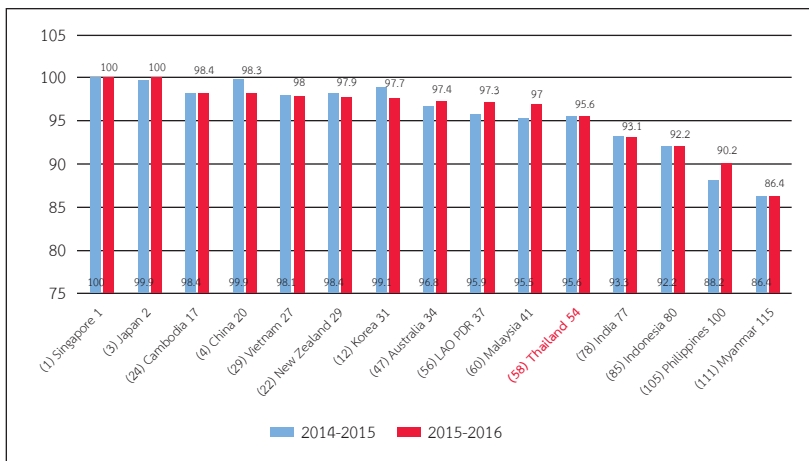
โอกาสการเข้าเรียนของประชากรวัยเรียนอายุ 6-11 ปี สามารถพิจารณาได้จากอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ ในปี 2015 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากตัวเลขสถิติพื้นฐานของประเทศ ในลักษณะข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data

หรือ Hard Data) โดยเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ใช้การรวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งยูเนสโก (UNESCO Institute of Statistics) ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิร้อยละ 95.6 เท่ากับปีที่แล้ว และอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 140 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ดีขึ้นกว่าปี 2014 ถึง 4 อันดับ (อันดับที่ 58 ได้ 95.6 คะแนน/ร้อยละ 95.6) (แผนภาพที่ 14)

แผนภาพที่ 14 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ
(Primary Education Enrollment, net %)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+6 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 11 จาก 15 ประเทศ (ไม่มีบรูไน) มีอันดับอัตราการเข้าเรียนระดับ

ประถมศึกษาสุทธิตีกว่าอินเดีย (อันดับที่ 77 ได้ 93.1 คะแนน/ร้อยละ 93.1) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 80 ได้ 92.2 คะแนน/ร้อยละ 92.2) Philipinas (อันดับที่ 100 ได้ 90.2 คะแนน/ร้อยละ 90.2) และเมียนมา (อันดับที่ 115 ได้ 86.4 คะแนน/ร้อยละ 86.4) โดยสิงคโปร์อยู่ในอันดับ 1 ของทั้ง 140 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับและกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ตามมาด้วย ญี่ปุ่นเป็นอันดับ 2 ของทั้ง 140 ประเทศ โดยทั้งสิงคโปร์และญี่ปุ่น ต่างก็มี อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ ร้อยละ 100 ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ประเทศที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ สูงเป็นอันดับ 3 กลับเป็น กัมพูชาซึ่งได้รับการจัดอันดับที่ 17 จาก 140 ประเทศ โดยมีอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ ร้อยละ 98.4 ซึ่งดีขึ้นกว่าปีที่แล้วถึง 7 อันดับ

เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงหรือการอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Pillar 5: Higher Education and Training)

3) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

(Secondary Education Enrollment, gross %)

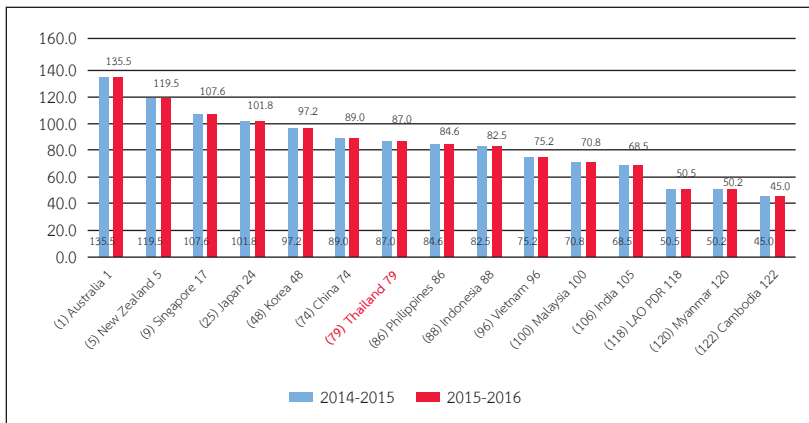
เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ใช้การรวบรวมข้อมูลสถิติพื้นฐานของประเทศ เรื่องอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ในลักษณะข้อมูลเชิงประจักษ์ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data) โดยพิจารณาจากโอกาสการเข้าเรียนของประชากรอายุ 12-17 ปี พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 87.0 อยู่ในอันดับ 79 จาก 140 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ เท่ากับปีที่แล้ว และเป็นอันดับที่ 7 จาก 15 ประเทศในกลุ่ม

ประเทศ ASEAN+6 (ไม่มีบรูไน) และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศ ASEAN จะสังเกตได้ว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับที่ 17 ได้ 107.6 คะแนน/ร้อยละ 107.6) เพียงประเทศเดียว นอกจากนี้ ประเทศอื่นๆ ในกลุ่ม ASEAN ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 86 ได้ 84.6 คะแนน/ร้อยละ 84.6) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 88 ได้ 82.5 คะแนน/ร้อยละ 82.5) เวียดนาม (อันดับที่ 96 ได้ 75.2 คะแนน/ร้อยละ 75.2) มาเลเซีย (อันดับที่ 100 ได้ 70.8 คะแนน/ร้อยละ 70.8) ลาว (อันดับที่ 118 ได้ 50.5 คะแนน/ร้อยละ 50.5) เมียนมา (อันดับที่ 120 ได้ 50.2 คะแนน/ร้อยละ 50.2) และกัมพูชา (อันดับที่ 122 ได้ 45.0 คะแนน/ร้อยละ 45.0) ล้วนมีอันดับและอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาต่ำกว่าประเทศไทยตามลำดับ (แผนภาพที่ 15)

แผนภาพที่ 15 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา
(Secondary Education Enrollment, gross %)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

ในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ออสเตรเลียได้รับการจัดอยู่ในอันดับ 1 โดยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงถึงร้อยละ 135.5 อันดับ 2 คือนิวซีแลนด์ ได้รับการจัดอยู่ในอันดับ 5 จาก 140 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับโดยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงถึงร้อยละ 119.5 และอัตราการเข้าเรียนของประเทศที่ได้อันดับต้นๆ มีอัตราสูงเกินกว่าร้อยละ 100 เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศสิงคโปร์ที่เคยครองอันดับ 1 ของอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ ได้รับการจัดอันดับตัวชี้วัดอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ที่อันดับ 17 ลดลงจากปีที่แล้วถึง 8 อันดับ ทั้งๆ ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาคงที่อยู่ที่ร้อยละ 107.6 และมาเลเซียซึ่งมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในตัวชี้วัดอื่นๆ ค่อนข้างสูงกว่าประเทศในกลุ่ม ASEAN เป็นรองเพียงสิงคโปร์ กลับมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัศึกษาดำกว่าประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม

4) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

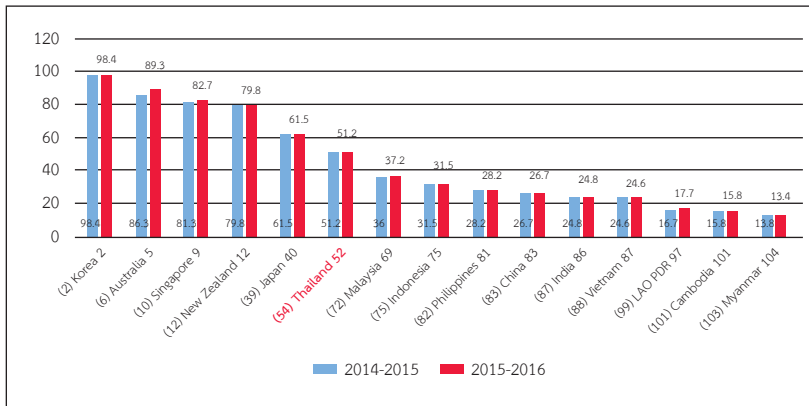
(Tertiary Education Enrollment, gross %)

อัตราการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 51.2 คงที่จากปีที่แล้ว แต่อันดับกลับดีขึ้น 2 อันดับจากอันดับ 54 ในปี 2014 เป็นอันดับ 52 ในปี 2015 ส่งผลให้ประเทศไทยมีอัตราการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ในอันดับที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN +6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 จะพบว่าร้อยละของอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาค่อนข้างคงที่และอันดับมีขึ้นลงบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (แผนภาพที่ 16)

แผนภาพที่ 16 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา
(Tertiary Education Enrollment, gross %)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

จากแผนภาพที่ 16 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN ประเทศไทย (อันดับที่ 52 ร้อยละ 51.2) มีอัตราการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นรองเพียงสิงคโปร์ (อันดับที่ 9 ร้อยละ 82.7) ประเทศเดียว และอยู่ในอันดับและคะแนนต่ำกว่ามาเลเซีย (อันดับที่ 69 ร้อยละ 37.2) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 75 ร้อยละ 31.5) ฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 81 ร้อยละ 28.2) เวียดนาม (อันดับที่ 87 ร้อยละ 24.6) ลาว (อันดับที่ 97 ร้อยละ 17.7) กัมพูชา (อันดับที่ 101 ร้อยละ 15.8) และเมียนมา (อันดับที่ 104 ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ

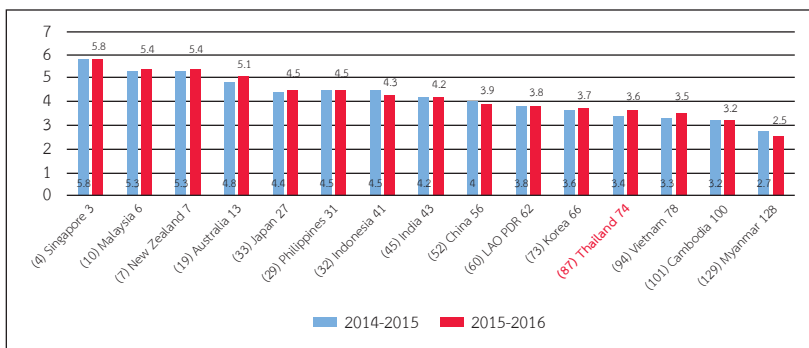

5) คุณภาพของระบบการศึกษา

(Quality of the Education System)

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เก็บข้อมูลจากผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) โดยการสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจที่มีต่อคุณภาพของระบบการศึกษาด้วยคำถามว่า “ระบบการศึกษาในประเทศของคุณตอบสนองต่อขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับใด” ด้วยการให้คะแนนระหว่าง 1-7 โดย 1 เท่ากับไม่ตอบสนองที่สุด และ 7 คือ ยอดเยี่ยม พบว่า ผู้บริหารภาคธุรกิจให้คะแนนประเทศไทย 3.6 จาก 7 คะแนน ทำให้มีคะแนนดีขึ้นจากปีที่แล้วอยู่ 0.2 คะแนน ส่งผลให้อันดับของตัวชี้วัดคุณภาพของระบบการศึกษามีอันดับดีขึ้น 13 อันดับ จากอันดับ 87 ในปี 2014 เป็นอันดับ 74 ในปี 2015 (แผนภาพที่ 17)

แผนภาพที่ 17 คุณภาพของระบบการศึกษา
(Quality of the Education System)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

แผนภาพที่ 17 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ประเทศไทยถูกจัดให้เป็นอันดับที่ 12 จาก 15 ประเทศ โดยอันดับต้นและอันดับท้ายในกลุ่ม ASEAN+6 เป็นประเทศในกลุ่ม ASEAN และเมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่ม ASEAN เองจะพบว่าสิงคโปร์ (อันดับที่ 3 คะแนน 5.8) และมาเลเซีย (อันดับที่ 6 คะแนน 5.4) ถูกจัดให้อยู่ในอันดับต้นๆ คือภายใน 10 อันดับแรก ของทั้งในกลุ่ม ASEAN ด้วยกัน และเป็นอันดับต้นๆ ในประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั้ง 140 ประเทศ ในขณะที่ประเทศไทย (อันดับที่ 74 คะแนน 3.6) ที่ถึงแม้จะอยู่ในอันดับกลางๆ ของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั้ง 140 ประเทศ แต่เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่ม ASEAN และ ASEAN+6 ประเทศไทยกลับติดอยู่ในกลุ่มรั้งท้าย โดยมีอันดับและคะแนนต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับที่ 3 คะแนน 5.8) มาเลเซีย (อันดับที่ 6 คะแนน 5.4) ฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 31 คะแนน 4.5) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 41 คะแนน 4.3) และลาว (อันดับที่ 62 คะแนน 3.8) อยู่ในอันดับและคะแนนที่ดีกว่าเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม (อันดับที่ 78 คะแนน 3.5) กัมพูชา (อันดับที่ 100 คะแนน 3.2) และเมียนมา (อันดับที่ 128 คะแนน 2.5) แสดงว่าผู้บริหารจากภาคธุรกิจในแต่ละประเทศยังมีการรับรู้ถึงการตอบสนองต่อขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของระบบการศึกษาในประเทศของตนค่อนข้างแตกต่างกันและมีช่องว่างที่กว้างมากในแต่ละประเทศ

6) คุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)

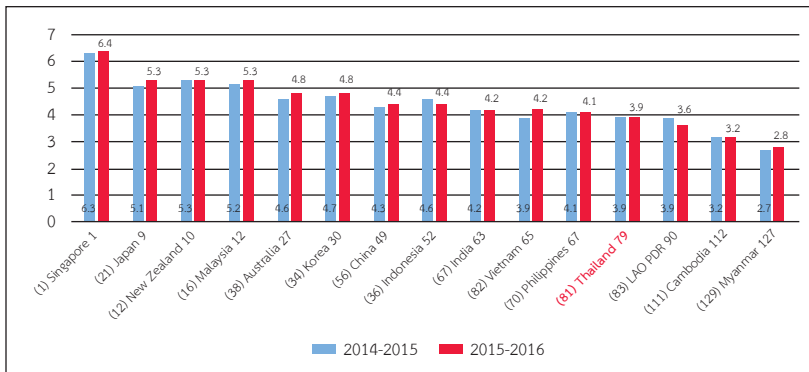
การศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยที่ต้องการหลุดพ้นจากกับดัก

ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ความคิดเห็นของภาคเอกชนต่อคุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สามารถสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้เป็นอย่างดี ตัวชี้วัดคุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยซึ่งเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เก็บข้อมูลจากผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) โดยการสำรวจความคิดเห็นด้วยคำถามที่ว่า “คุณให้คะแนนคุณภาพในการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในประเทศของคุณอย่างไร” ด้วยการให้คะแนนระหว่าง 1-7 โดย 1 เท่ากับแย่ที่สุด และ 7 คือยอดเยี่ยม ประเทศไทยได้คะแนน 3.9 จากคะแนนเต็ม 7 เป็นคะแนนคงที่เมื่อเทียบกับ WEF2014-2015 แต่มีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ (ได้อันดับที่ 79 ดีขึ้นจาก 81) (แผนภาพที่ 18)

แผนภาพที่ 18 คุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
(Quality of Math and Science Education)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

จากแผนภาพที่ 18 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ประเทศไทย (อันดับที่ 79 คะแนน 3.9) มีคุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่ในอันดับที่ 11 เมื่อเทียบกับ 15 ประเทศ และหากเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN 9 ประเทศ (บรูไนไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 6 จาก 9 ประเทศ โดยมีเพียงลาว (อันดับที่ 90 คะแนน 3.6) กัมพูชา (อันดับที่ 112 คะแนน 3.2) และเมียนมา (อันดับที่ 127 คะแนน 2.8) ที่มีอันดับและคะแนนต่ำกว่า ในขณะที่ประเทศไทยกลับมีอันดับและคะแนนคุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าประเทศในกลุ่ม ASEAN ทั้งหมดที่เหลือ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับที่ 1 คะแนน 6.4) มาเลเซีย (อันดับที่ 12 คะแนน 5.3) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 52 คะแนน 4.4) เวียดนาม (อันดับที่ 65 คะแนน 4.2) และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 67 คะแนน 4.1) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารจากภาคธุรกิจในแต่ละประเทศยังมีการรับรู้ถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่การตอบสนองต่อขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประเทศของตนค่อนข้างแตกต่างกันและมีช่องว่างที่กว้างมากในแต่ละประเทศเช่นเดียวกัน

7) คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools)

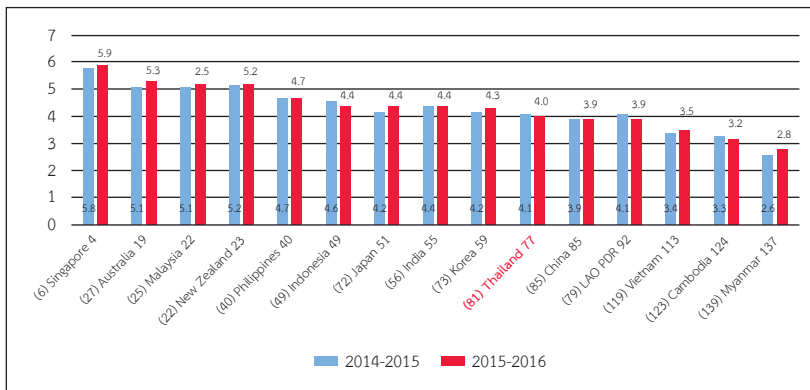
จากการสำรวจความคิดเห็นด้านคุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ ในปี 2015 ด้วยการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) ประเทศไทยได้คะแนนต่ำที่สุดในรอบ 5 ปี (2011-2015) คือได้ 4 จาก 7 คะแนน (คะแนนตกลง

0.1 คะแนน) แต่กลับอยู่ในอันดับที่ดีขึ้นกว่า WEF 2014-2015 ถึง 4 อันดับ โดยอยู่อันดับ 77 จาก 140 ประเทศที่เข้าร่วมในการจัดอันดับ (แผนภาพที่ 19)

แผนภาพที่ 19 คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ
(Quality of Management Schools)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

เมื่อพิจารณาในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ประเทศไทย (อันดับที่ 77 คะแนน 4.0) ได้รับการจัดอันดับปานกลางค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ จาก 15 ประเทศ (ไม่มีบรูไน) ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 10 ซึ่งมีอันดับดีกว่าจีน (อันดับที่ 85 คะแนน 3.9) ลาว (อันดับที่ 92 คะแนน 3.9) เวียดนาม (อันดับที่ 113 คะแนน 3.5) กัมพูชา (อันดับที่ 124 คะแนน 3.2) และ เมียนมา (อันดับที่ 137 คะแนน 2.8) สำหรับประเทศอันดับ 1 ของกลุ่ม ASEAN+6 คือ สิงคโปร์ (อันดับที่ 4 คะแนน 5.9) โดยภาคธุรกิจ มีความคิดเห็นว่าสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการมีคุณภาพตอบสนอง

ต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศคิดเป็นคะแนน 5.9 จากคะแนนเต็ม 7 ดีกว่าปีที่แล้วอยู่ 0.1 คะแนน ทำให้ในภาพรวม 140 ประเทศ สิงคโปร์มีอันดับสูงขึ้น 2 อันดับ จากอันดับ 6 เป็นอันดับ 4 เช่นเดียวกับมาเลเซีย (อันดับที่ 22 คะแนน 5.2) ซึ่งภาคธุรกิจมีความคิดเห็นว่าสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการมีคุณภาพตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศคิดเป็นคะแนน 5.2 จากคะแนนเต็ม 7 ดีกว่าปีที่แล้วอยู่ 0.1 คะแนน ทำให้ในภาพรวม 140 ประเทศ มาเลเซียมีอันดับสูงขึ้น 3 อันดับ จากอันดับ 25 เป็นอันดับ 22

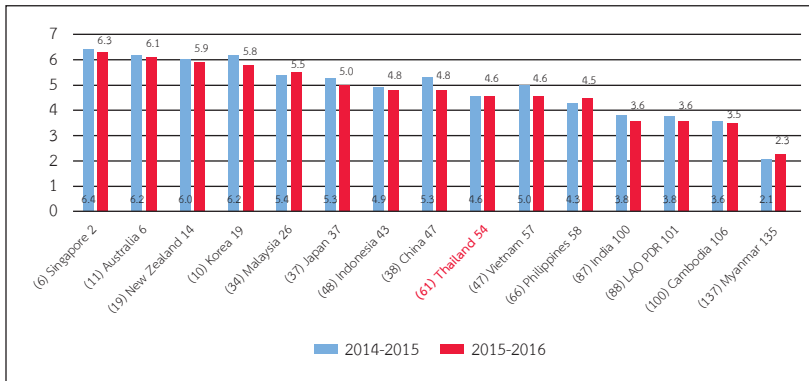
8) การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)

จากการสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey) ด้านการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาด้วยการให้คะแนนระหว่าง 1-7 โดย 1 เท่ากับแย่มากที่สุด และ 7 คือยอดเยี่ยม พบว่า ประเทศไทย (อันดับที่ 54 คะแนน 4.6) อยู่ในอันดับที่ค่อนข้างดี โดยมีอันดับดีขึ้น 7 อันดับ จากอันดับ 61 ในปี 2014 เป็นอันดับ 54 ในปี 2015 แม้ว่าคะแนนจะคงที่ที่ 4.6 จากคะแนนเต็ม 7 (แผนภาพที่ 20)

แผนภาพที่ 20 การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (Internet Access in Schools)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่ม ASEAN+6 ทั้งหมด 15 ประเทศ (ไม่มี บรูไน) สิงคโปร์ (อันดับที่ 1 คะแนน 6.3) อยู่ในอันดับ 1 โดยมีคะแนน ความพึงพอใจด้านการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา 6.3 จาก คะแนนเต็ม 7 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย (อันดับ 6 ได้ 6.1 คะแนน) และ นิวซีแลนด์ (อันดับ 14 ได้ 5.9 คะแนน) ตามลำดับ สำหรับประเทศไทย ได้รับการจัดอยู่ในอันดับที่ 10 จาก 15 ประเทศในกลุ่ม ASEAN+6

หากเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN 9 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีอันดับและคะแนนการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตใน สถานศึกษาเป็นรองเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับที่ 1 คะแนน 6.3) มาเลเซีย (อันดับที่ 26 คะแนน 5.5) และอินโดนีเซีย (อันดับที่ 43 คะแนน 4.8) เท่านั้นแต่ดีกว่าประเทศในกลุ่ม ASEAN ที่เหลืออีก 5 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม (อันดับที่ 57 คะแนน 4.6) ฟิลิปปินส์ (อันดับที่

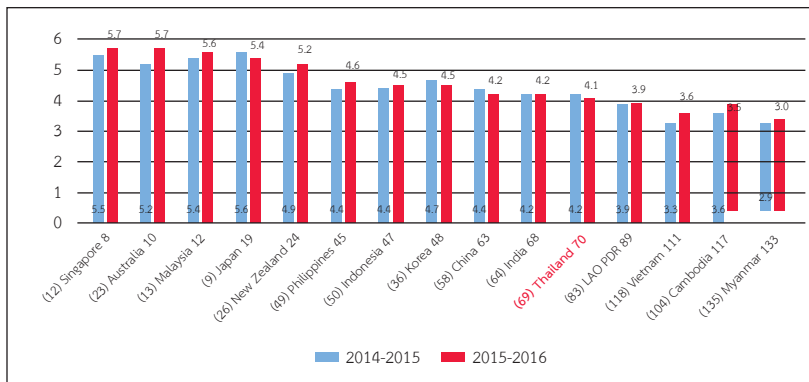
58 คะแนน 4.5) ลาว (อันดับที่ 101 คะแนน 3.6) กัมพูชา (อันดับที่ 106
คะแนน 3.5) และเมียนมา (อันดับที่ 135 คะแนน 2.3) ตามลำดับ

9) การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ

(Local Availability of Specialized Training Services)

ผลการสำรวจความพึงพอใจด้านการให้บริการฝึกอบรม
เฉพาะทางในประเทศ พบว่า WEF2015-2016 ประเทศไทยได้คะแนน 4.1
จาก 7 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 70 จาก 140 ประเทศที่เข้าร่วมการ
จัดอันดับ ลดลงกว่าปีที่แล้วอยู่ 1 อันดับ (แผนภาพที่ 21)

แผนภาพที่ 21 การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ
(Local Availability of Specialized Training Services)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

พิจารณากลุ่มประเทศ ASEAN+6 ทั้ง 15 ประเทศ พบว่า ตัวชี้วัด
ด้านการให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศสามารถเรียงลำดับจาก
ประเทศที่ดีที่สุดไปต่ำที่สุด ดังนี้ สิงคโปร์ (อันดับที่ 8 คะแนน 5.7)

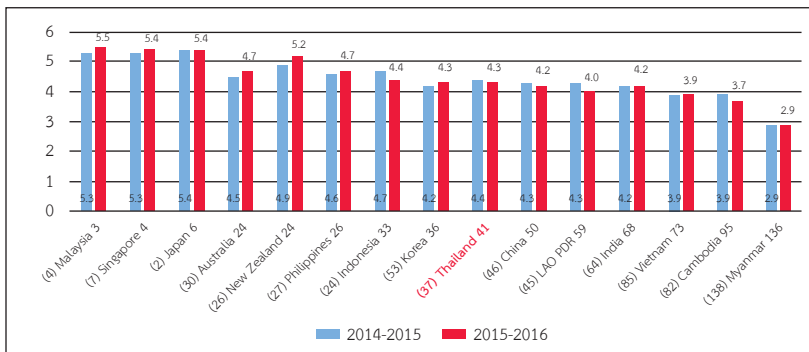

ออสเตรเลีย (อันดับที่ 10 คะแนน 5.7) มาเลเซีย (อันดับที่ 10 คะแนน 5.7) ญี่ปุ่น (อันดับที่ 19 คะแนน 5.4) นิวซีแลนด์ (อันดับที่ 24 คะแนน 5.2) ฟิlippินส์ (อันดับที่ 45 คะแนน 4.6) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 47 คะแนน 4.5) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับที่ 48 คะแนน 4.5) จีน (อันดับที่ 63 คะแนน 4.2) อินเดีย (อันดับที่ 68 คะแนน 4.2) ประเทศไทย (อันดับที่ 70 คะแนน 4.1) ลาว (อันดับที่ 89 คะแนน 3.9) เวียดนาม (อันดับที่ 111 คะแนน 3.6) กัมพูชา (อันดับที่ 117 คะแนน 3.5) และเมียนมา (อันดับที่ 133 คะแนน 3.0) โดยสังเกตได้ว่า 5 อันดับสุดท้ายในกลุ่ม ASEAN+6 เป็นประเทศในกลุ่ม ASEAN

10) ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)

ความคิดเห็นของภาคธุรกิจต่อการฝึกอบรมและการลงทุนในการพัฒนาพนักงานของบริษัท พบว่า ทั้งคะแนนและอันดับของประเทศไทยลดลงโดยคะแนนลดลงจาก 4.4 เป็น 4.3 คะแนน ส่งผลให้อันดับตกลงจากอันดับ 37 เป็น 41 ในปี 2015 (แผนภาพที่ 22)

แผนภาพที่ 22 ขอบเขตของการฝึกอบรม (Extent of Staff Training)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับของ WEF 2014-2015

ในการนี้ เมื่อพิจารณาขีดความสามารถของตัวชี้วัดความพึงพอใจด้านขอบเขตของการฝึกอบรมระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN+6 จะพบว่าคะแนนค่อนข้างเกาะกลุ่มกันในช่วง 4.0-4.7 กล่าวคือ มี 8 ประเทศจาก 15 ประเทศ (ไม่มีบรูไน) ที่มีคะแนนอยู่ในช่วงนี้ ประเทศที่ภาคธุรกิจมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและการลงทุนการพัฒนาพนักงานของบริษัทน้อยที่สุดคือ เมียนมา (อันดับที่ 136 ได้ 2.9 คะแนน) และมากที่สุดคือ มาเลเซีย (อันดับที่ 3 ได้ 5.5 คะแนน)

สรุปขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในกลุ่ม ASEAN+6

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ตามดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index: GCI) ที่เกี่ยวข้อง 2 เสาหลัก จำนวน 10 ตัวชี้วัดข้างต้น ตลอดจนผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN+6 สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศ ASEAN+6
ใน World Economic Forum 2014-2015 กับ World Economic Forum 2015-2016

ประเทศ (9)	ตัวชี้วัดด้านการศึกษา																			
	Quality of primary education		Primary education enrollment, net%		Secondary education enrollment, gross%		Tertiary education enrollment, gross%		Quality of the education system		Quality of math and science education		Quality of management schools		Internet access in schools		Availability of research and training services		Extent of staff training	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Cambodia	113	114	24	17	125	122	101	101	101	100	111	112	123	124	100	105	104	117	82	95
Indonesia	48	57	85	80	92	88	77	75	32	41	36	52	49	49	48	43	50	47	24	33
Lao PDR	84	95	56	37	124	118	99	97	60	62	83	90	79	92	88	101	83	89	45	59
Malaysia	17	15	60	41	108	100	72	69	10	6	16	12	26	22	34	25	13	12	4	3
Myanma	137	133	111	115	122	120	103	104	129	128	129	127	139	137	137	135	135	133	138	135
Philippines	60	61	105	100	89	85	82	81	29	31	70	67	40	40	66	58	49	45	27	26
Singapore	3	3	1	1	16	17	10	9	4	3	1	1	6	4	6	2	12	8	7	4
Thailand	90	89	58	54	79	79	54	52	87	74	81	79	81	77	61	54	69	70	37	41
Vietnam	91	83	29	27	98	95	88	87	94	78	82	65	119	113	47	57	118	111	85	73
China	59	55	4	20	72	74	85	83	52	56	56	49	85	85	38	47	58	63	46	50
Japan	10	7	3	2	25	24	39	40	33	27	21	9	72	51	37	37	9	19	2	6
Korea	44	36	12	31	48	48	2	2	73	66	34	30	73	59	10	19	36	48	53	36
Australia	21	12	47	34	1	1	6	5	19	13	38	27	27	19	11	6	23	10	30	24
New Zealand	6	5	22	29	5	5	12	12	7	7	12	10	22	23	19	14	26	24	17	18
India	88	52	78	77	106	105	87	86	45	43	67	63	56	55	87	100	64	68	77	48

ดีขึ้น คงที่ แย่ลง

บทที่ 4

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของประเทศไทย และความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และจัดทำรายงาน เรื่อง ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559 (World Economic Forum: WEF2015-2016) สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

สรุปและอภิปรายผล

แนวทางในการเก็บข้อมูลของดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558-2559 (World Economic Forum: WEF2015-2016) อาศัยดัชนีชี้วัดของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัยตามลำดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Stage of Development) เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ ได้แก่ ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน/ปัจจัยการผลิต (Key for Factor-Driven Economies) ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Key for Efficiency – Driven Economies) และประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดย

อาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ (Key for Innovation – Driven Economies) จำแนกเป็นเกณฑ์ตัวชี้วัด (Criteria) 12 เสาหลัก (Pillar) และแบ่งเป็นตัวชี้วัดย่อยต่าง ๆ ทั้งสิ้น 114 ตัวชี้วัดที่สะท้อนภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีอัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน

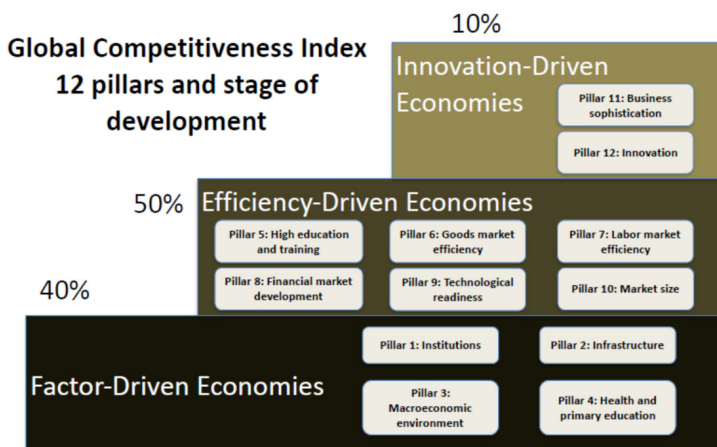
WEF2015-2016 ใช้การเก็บข้อมูลจาก 140 ประเทศทั่วโลก ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นคะแนนจากดัชนีชี้วัดของเวทีเศรษฐกิจโลก (Global Competitiveness Index: GCI) ทั้งหมดมาจากการเก็บข้อมูล 2 ส่วนหลัก ซึ่งเก็บข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงสิ้นเดือนพฤษภาคมของแต่ละรอบ คือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิจากองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Basic Statistics หรือ Secondary Data หรือ Hard Data) จากแหล่งข้อมูลระดับประเทศ ทั้งภายในประเทศ ภูมิภาค และองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งสถาบันเครือข่ายต่างๆ อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น จำนวน 34 เกณฑ์ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 30

2) ข้อมูลปฐมภูมิซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) จำนวน 80 เกณฑ์ ตามแนวทางของ WEF คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70 จากจำนวนเกณฑ์ทั้งหมด โดยข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณในส่วนของ EOS ที่นำมาใช้จะเป็นการถ่วงเฉลี่ยข้อมูลปีปัจจุบัน และปีที่ผ่านมา (Weighted Average) สำหรับ WEF 2015-2016 จะใช้ข้อมูลของปี 2015 ในสัดส่วนน้ำหนักร้อยละ 56.1 และข้อมูลของปี 2014 ในสัดส่วนน้ำหนัก 43.9

การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันใน WEF2015-2016 ที่แบ่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกออกเป็น 3 กลุ่มตามผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) 3 กลุ่มนั้นส่งผลให้ประเทศไทยซึ่งอยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ 2 คือ ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ (Efficiency-Driven) จากบริบทที่ว่า ประเทศไทยมีประชากร 68.7 ล้านคน มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) 373.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 5,445 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 185,130 บาทต่อคนต่อปี) เมื่อคำนวณที่อัตราแลกเปลี่ยน 34 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ) มีค่าน้ำหนักในการคำนวณคือ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements) ร้อยละ 40 กลุ่ม เสริมประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ร้อยละ 50 และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication) ร้อยละ 10 (แผนภาพ 23)

แผนภาพที่ 23 การให้น้ำหนักในการคำนวณดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

การให้อัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณดังกล่าวทำให้ เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN+6 ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสิงคโปร์ อยู่ในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ/ระดับการพัฒนา (Key for Innovation – Driven Economies) โดยมีมาเลเซีย อยู่ระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่านและขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication Factor/ Innovation – Driven Economies) ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มเดียวกับจีนและอินโดนีเซีย ในขณะที่เวียดนาม ฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา และเมียนมา ยังอยู่ในขั้นของประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่ปีต่ำกว่าประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มช่วงเปลี่ยนผ่านและขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือแข่งขันโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน/ปัจจัยการผลิต (Key for Factor-Driven Economies)

กลุ่มตัวอย่างที่เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เลือกให้เป็นผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ Stratified Sampling Procedure Including Randomization หรือการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยมีข้อกำหนด คือ ต้องมีผู้ตอบแบบสำรวจอย่างน้อย 80 รายต่อประเทศ ผู้ตอบต้องเป็น CEO หรือผู้บริหารระดับสูง (Top 5) ขององค์กรเอกชนที่อยู่ในประเทศนั้นๆ โดยอาจเป็นบริษัทข้ามชาติก็ได้ แต่ผู้ตอบจะตอบจากมุมมองของประเทศเท่านั้น และสัดส่วนของบริษัทในกลุ่มตัวอย่างต้องสอดคล้องกับสัดส่วน GDP ของประเทศ เช่น ประเทศไทย แบ่งเป็นภาคการเกษตร 12% ภาคอุตสาหกรรม 42.5% และภาคบริการ 45.5% ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างต้องประกอบด้วยบริษัทขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ในสัดส่วน 50:50 นอกจากนี้

ครึ่งหนึ่ง (50%) ของกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามในปีที่แล้ว (Repeat Respondents) ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะเป็นการสุ่มเลือกผู้ที่ยังไม่เคยตอบแบบสอบถามมาก่อน

ทั้งนี้ คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulalongkorn Business School: CBS) ซึ่งเป็นภาคีหลักกับเวทีเศรษฐกิจโลก เป็นผู้กำหนดกรอบของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Frame) ส่งไปให้ทาง WEF อนุมัติก่อน จากนั้น CBS จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการเลือกบริษัทที่จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม (เช่น กลุ่มบริษัทขนาดเล็กในภาคบริการ) สำหรับฐานข้อมูลที่ใช้เป็นฐานข้อมูลบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และฐานข้อมูลจาก WEF สำหรับในปี 2015 CBS ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาจาก 110 บริษัท

จะเห็นได้ว่า แนวทางการจัดเก็บข้อมูลของ WEF และการดำเนินการโดยคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีขั้นตอนและกระบวนการที่ค่อนข้างรัดกุมและชัดเจน และเป็นมาตรฐานเดียวกันกับแนวทางการเก็บข้อมูลของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) อย่างไรก็ดี แม้ในการเก็บข้อมูลมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางในกระบวนการเก็บข้อมูลไว้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง (บริษัทเล็ก: บริษัทใหญ่) หรือสัดส่วนของประเภทอุตสาหกรรมตามสัดส่วน GDP ก็ตาม แต่เมื่อลงเอยในรายละเอียดจะพบว่า แม้การส่งแบบสำรวจไปให้บริษัทนั้นจะส่งไปตามสัดส่วนตามประเภทอุตสาหกรรม แต่การได้รับแบบสอบถามกลับอาจไม่ได้อิงหรือเป็นไปตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในคราวแรกดังกล่าว ดังนั้น

อาจเข้าใจได้ว่าการกำหนดสัดส่วนเพื่อการส่งแบบสอบถามที่มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างข้างต้น อาจไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ของภาคธุรกิจที่ต่างกัน ผลการศึกษาและจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเวทีเศรษฐกิจโลก

ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ของประเทศไทย

ใน WEF2015-2016 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่อันดับ 32 จาก 140 ประเทศด้วยคะแนน 4.6 เป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศ Emerging & Developing Asia รองจากมาเลเซียและจีน และเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศ ASEAN รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับย้อนไปในระยะเวลา 3 ปี ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตกลง 1 อันดับจากปีที่แล้ว แต่ดีขึ้นหากเทียบกับ 2 และ 3 ปีที่แล้ว (แผนภาพที่ 24)

แผนภาพที่ 24 เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปี 2012-2013 ถึง 2015-2016

	Rank (out of 140)	Score (1-7)
GCI 2015-2016	32	4.6
GCI 2014-2015 (out of 144)	31	4.7
GCI 2013-2014 (out of 148)	37	4.5
GCI 2012-2013 (out of 144)	38	4.5

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2015-2016

เมื่อเปรียบเทียบอันดับของตัวชี้วัด 12 เสาหลักกับ WEF2014-2015 ประเทศไทยมี 7 เสาหลักที่อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น (คะแนนดีขึ้น 3 เสาหลักและคงที่ 4 เสาหลัก) มี 1 เสาหลักอันดับคงที่ (คะแนนคงที่) และ 4 เสาหลักอันดับตกลง (คะแนนคงที่ 2 เสาหลักและคะแนนตกลง 2 เสาหลัก) เสาหลักที่มีคะแนนตกลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้วมีเพียง 2 เสาหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) และพัฒนาการของตลาดเงิน (Financial Market Development) ซึ่งคะแนนที่ใช้ในการจัดอันดับตัวชี้วัดที่ต่ำที่สุดที่จุดอันดับของทั้ง 2 เสาหลักมาจากข้อมูลสถิติ (Hard Data) จากองค์กรระหว่างประเทศ

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
12 สาขาหลัก

ดัชนีวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน (GCI)	อันดับ		คะแนน (1-7)	
	2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
GCI	32	31	4.6	4.7
กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (ร้อยละ 40)	42	40	4.9	5.0
เสาหลักที่ 1: สถาบัน	82	84	3.7	3.7
เสาหลักที่ 2: โครงสร้างพื้นฐาน	44	48	4.6	4.6
เสาหลักที่ 3: สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค	27	19	5.7	6.0
เสาหลักที่ 4: สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	67	66	5.8	5.8
กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	38	39	4.6	4.5
เสาหลักที่ 5: การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	56	59	4.6	4.6
เสาหลักที่ 6: ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	30	30	4.7	4.7
เสาหลักที่ 7: ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	67	66	4.2	4.2
เสาหลักที่ 8: พัฒนาการของตลาดเงิน	39	34	4.4	4.6
เสาหลักที่ 9: ความพร้อมด้านเทคโนโลยี	58	65	4.2	3.9
เสาหลักที่ 10: ขนาดของตลาด	18	22	5.2	5.1
กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (ร้อยละ 10)	48	54	3.9	3.8
เสาหลักที่ 11: ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	35	41	4.4	4.4
เสาหลักที่ 12: นวัตกรรม	57	67	3.4	3.3

ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย 3 อันดับ ได้แก่ ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/การปฏิวัติรัฐประหาร (18.1 คะแนน) คอร์รัปชัน (12.5 คะแนน) และความไม่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ (12.3 คะแนน) ซึ่งแตกต่างจากปี 2014-2015 และ 2013-2014 ที่ปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในอันดับสูงสุด (21.4 และ 20.2 คะแนนตามลำดับ) นอกจากนี้ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทั้ง 3 อันดับมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (คะแนนลดลง) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า คะแนนปัญหาคอร์รัปชันปี 2015 ตกลงมาจาก 21.4 เหลือ 12.5 ในขณะที่ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/การปฏิวัติรัฐประหาร ก็มีคะแนนตกลงมาจาก 21 มาเป็น 18.1 แต่เนื่องจากปัญหาคอร์รัปชันมีคะแนนตกลงมากกว่า จึงทำให้ปัญหาคอร์รัปชันตกลงมาเป็นลำดับที่ 2 ดังที่ปรากฏในปี 2015 ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการรณรงค์ในเรื่องของการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันที่เผยแพร่ตามสื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลถึงคะแนนความเชื่อมั่นต่อประเด็นดังกล่าวในภาคธุรกิจ

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการประกอบ
ธุรกิจในประเทศไทย WEF2013 -2016

2015-2016	2014-2015	2013-2014
ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (18.1)	คอร์รัปชัน (21.4)	คอร์รัปชัน (20.2)
คอร์รัปชัน (12.5)	ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (21)	ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ การปฏิวัติรัฐประหาร (16.5)
ความไม่มีประสิทธิภาพของ ภาครัฐ (12.3)	ความไม่มีประสิทธิภาพของ ภาครัฐ (12.3)	ความไม่มีเสถียรภาพ ทางนโยบาย (13.5)

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นของประเทศไทยในกลุ่ม ASEAN+3 สามารถจัดกลุ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่ม ASEAN+3 ได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการลงทุนจากต่างประเทศ ที่แสดงให้เห็นว่า การลงทุนจากต่างประเทศก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ประเทศไทยในระดับที่ค่อนข้างสูง ตลอดจนประเทศไทยมีกฎ ระเบียบต่างๆ ที่เอื้อและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศ กลุ่มการเงิน ที่แสดงให้เห็นถึงเสถียรภาพและความเข้มแข็งของธนาคารในประเทศไทย การระดมเงินจากตลาดทุน ระเบียบกฎหมายเกณฑ์ของการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยมีหน่วยงานกำกับความสามารถทำให้ตลาดทุนมีเสถียรภาพ มาตรฐานการตรวจสอบและมาตรฐานการบัญชีมีความเข้มแข็งและธุรกิจขนาดกลางและย่อมสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ และกลุ่มการท่องเที่ยว ที่สะท้อนภาพถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร เป็นต้น (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ขีดความสามารถในการแข่งขันที่โดดเด่นของประเทศไทย ในกลุ่ม ASEAN+3

ตัวชี้วัดย่อย	อันดับในกลุ่ม ASEAN+3	ประเทศที่ได้อันดับสูงสุด ในกลุ่ม ASEAN+3
การลงทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (FDI and Technology Transfer)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ผลกระทบทางธุรกิจจากระเบียบการลงทุนทางตรง จากต่างประเทศ (Business Impact of Rules on FDI)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ความสามารถของการให้บริการในด้านการเงิน (Affordability of Financial Services)	4	สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น
การจัดให้มีการให้บริการในด้านการเงิน (Availability of Financial Services)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
ชื่อเสียงและการยอมรับในระบบธนาคาร (Soundness of Banks)	3	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น
การระดมเงินจากตลาดทุน (Local Capital Market Access)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
ระเบียบกฎเกณฑ์ของการซื้อขายหลักทรัพย์ (Regulation of Securities Exchanges)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบและ มาตรฐานการบัญชี (Strength of Auditing and Accounting Standards)	4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย
การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจขนาดกลางและย่อม (Financing of SMEs)	3	มาเลเซีย สิงคโปร์
การให้ความสำคัญและความสำคัญต่อการพัฒนา ธุรกิจท่องเที่ยวของรัฐบาล (Government Prioritisation of Travel and Tourism Industry)	2	สิงคโปร์
ประสิทธิผลของการทำการตลาด และสร้างแบรนด์ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Effectiveness of Marketing and Branding to Attract Tourists)	3	สิงคโปร์ มาเลเซีย
คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว (Quality of Tourism Infrastructure)	2	สิงคโปร์

ที่มา: เอกสารประกอบการประชุม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทย

WEF จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาโดยอาศัยคะแนนจากตัวชี้วัดที่อยู่ใน 2 เสาหลัก คือ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2 ตัวชี้วัด) และเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม(8 ตัวชี้วัด) รวมทั้งสิ้น 10 ตัวชี้วัด จำแนกเป็นคะแนนที่ได้จากข้อมูลสถิติพื้นฐานของประเทศ (Hard Data) 3 ตัวชี้วัดจากองค์กรระหว่างประเทศ และการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) 7 ตัวชี้วัด

ในจำนวน 10 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในการจัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2014-2015 มี 7 ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น (คะแนนดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด คะแนนคงที่ 4 ตัวชี้วัด และคะแนนตกลง 2 ตัวชี้วัด) มี 1 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนคงที่ และมี 2 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนลดลง

ตัวชี้วัดที่ได้จากข้อมูลสถิติพื้นฐานทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีคะแนนคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2014-2015 แต่มี 2 ตัวชี้วัดถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น ในขณะที่อีก 1 ตัวชี้วัดมีอันดับคงที่ (เป็นไปได้ว่าชาติอื่นๆ ที่เข้าร่วมการจัดอันดับ มีคะแนนลดลงหรือไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ) ในขณะที่ผลจากการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS) 7 ตัวชี้วัด มี 5 ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น (คะแนนสูงขึ้นเพียง 1 ตัวชี้วัด คงที่ 2 ตัวชี้วัด และคะแนนต่ำลง 2 ตัวชี้วัด) และมี 2 ตัวชี้วัดที่มีอันดับและคะแนนตกลง ได้แก่ การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศและขอบเขตของการฝึกอบรม

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาที่มีอันดับดีขึ้นและคะแนนสูงขึ้นอย่างมาก โดยเป็นตัวชี้วัดที่มีความน่าสนใจโดดเด่น 1 ใน 4 ตัวชี้วัด (จากทั้งหมด 114 ตัวชี้วัด ใน 12 สาขาหลัก) เมื่อเทียบกับปีที่แล้ว คือ คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education Systems) ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 74 คะแนน 3.6 (ปี 2014-2015 อันดับที่ 87 คะแนน 3.4) ซึ่งเป็นคะแนนที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey: EOS)

ตารางที่ 16 ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย
เปรียบเทียบระหว่าง WEF 2015-2016 และ WEF2014-2015

สาขาหลัก	ตัวชี้วัด	อันดับ		คะแนน	
		2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
สาขาหลักที่ 4 สุขภาพและการประถมศึกษา	คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	89	90	3.5	3.6
	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ	54	58	95.6	95.6
สาขาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา	79	79	87.0	87.0
	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา	52	54	51.2	51.2
	คุณภาพของระบบการศึกษา	74	87	3.6	3.4
	คุณภาพการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	79	81	3.9	3.9
	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ	77	81	4.0	4.1
	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา	54	61	4.6	4.6
	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ	70	69	4.1	4.2
	ขอบเขตของการฝึกอบรม	41	37	4.3	4.4

หมายเหตุ *ข้อมูลสถิติพื้นฐานของประเทศ

จากข้อสรุปข้างต้น สามารถอธิบายได้คือ ตัวชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาทั้งหมด 10 ตัว ซึ่งอยู่ในเสาหลักที่ 4: 2 ตัวและเสาหลักที่ 5: 8 ตัว เป็นข้อมูลจากสถิติ (Hard Data) 3 ตัว ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสู่อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา และอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา และข้อมูลจากแบบสำรวจ (EOS) 7 ตัว ได้แก่ คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คุณภาพของระบบการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ และขอบเขตการฝึกอบรม

1) ในกรณีนี้ ตัวชี้วัดที่อาจจะเพิ่มขึ้นในอนาคตคือตัวชี้วัดคุณภาพอาชีวศึกษา(Quality of Vocational Training) เนื่องจากคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ชี้แจงว่า ได้มีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดดังกล่าวแล้ว แต่ยังไม่ได้นำมาคิดคำนวณ เนื่องจากระบบการคำนวณของ WEF คือการนำคะแนนของ 2 ปีมาถ่วงเฉลี่ยตามน้ำหนัก ดังนั้น ตัวชี้วัดคุณภาพอาชีวศึกษาจึงน่าจะนำมาคำนวณการจัดอันดับในอนาคต

“สังเกตมีอีกตัวแปลกขึ้นมา *Quality of Vocational Training* ซึ่งในแบบสอบถามปี 2013, 2014 และ 2015 ไม่มี เค้เก็บแต่ยังไม่แสดงผล อาจจะยังไม่เอามาคิดคำนวณ...อาจจะเอาเรื่องของ *Vocational Training* เข้ามาใส่เพิ่ม” (รศ.ดร.พสุ เดชะรินทร์)

2) การนำข้อมูลดัชนีชี้วัดไปอ้างอิงควรอย่างยิ่งที่จะต้องหยิบยกที่มาของตัวชี้วัดแต่ละตัวมาประกอบด้วย เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้น

โดยเฉพาะกับตัวชี้วัดคุณภาพของระบบการศึกษาที่หลายแหล่งมักนำไปอ้างอิงแต่กลับมีการตีความคลาดเคลื่อนไป สำหรับตัวชี้วัดคุณภาพของระบบการศึกษา Quality of Education System นั้นคำถามที่ใช้ถามผู้บริหารระดับสูงของภาคธุรกิจคือ ในประเทศของคุณ ระบบการจัดการศึกษาตอบสนองต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจหรือไม่ หากไม่ตอบสนองเลยจะให้คะแนน 1 คะแนน แต่หากมีการตอบสนองดีมากก็จะให้คะแนน 7 (In your country, how well does the education system meet the needs of a competitive economy? [1= not well at all; 7=extremely well]) จากคำถามข้างต้น คำตอบหรือคะแนนที่ได้นั้นจะทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบการจัดอันดับกับประเทศอื่นๆ ได้ เพราะผู้ตอบแบบสอบถามจะให้คะแนนจากมุมมองบนฐานของช่องว่างระหว่างคุณภาพระบบการศึกษากับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีเกรดเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่ากัน

ในขณะเดียวกัน ผู้นำข้อมูลไปเผยแพร่ต่อหรือนำไปใช้ประโยชน์ต้องเข้าใจว่าข้อมูลจากแบบสำรวจนั้นเป็นความคิดเห็น เป็นการรับรู้ของผู้บริหารภาคเอกชน ดังนั้นคะแนนจากแบบสอบถาม EOS จะแปรผันตามการรับรู้และความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูงของภาคธุรกิจต่อประเด็นนั้นๆ หากผู้บริหารภาคเอกชนมีความคาดหวังในเรื่องใดมาก และการดำเนินการไม่เป็นดังคาดหวัง จะมีผลต่อคะแนนที่จะเบี่ยงเบนไปในแต่ละประเทศ

“น่าสนใจที่สุดคือ เกาหลี อยู่อันดับ 8 (คุณภาพของระบบการศึกษา) จริงๆ แล้วน่าจะสูงกว่านั้น แต่อาจเป็นเพราะมีความคาดหวังเยอะ แต่สิ่งที่เค้าได้รับมันน้อยกว่า เวลาเผยแพร่ Indicator ตัวไหนต้องเอาคำถามไปด้วย ถ้าไม่เอาไป มันไม่เหมาะสม” (รศ.ดร.พสุ เดชะรินทร์)

ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์หรือแนวทางการดำเนินงานในระยะยาวในประเด็นต่อไปนี้

1) การเสริมในปัจจัยที่เป็นจุดที่แข็งของประเทศไทย ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่ม Stage 2: Efficiency-driven ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita) อยู่ระหว่าง 3,000 – 8,999 ดอลลาร์สหรัฐ การเพิ่ม GDP per capita ไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นสิ่งจำเป็นตอนนี้คือ ต้องพิจารณาการคำนวณคะแนนและให้น้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละกลุ่ม สำหรับประเทศไทยต้องเน้นและให้ความสำคัญกับเสาหลักที่ 5-10 ให้มาก เนื่องจาก 6 เสาหลักนี้มีน้ำหนักในการคำนวณอันดับถึงร้อยละ 50 ในขณะที่เสาหลักที่ 1-4 มีน้ำหนักร้อยละ 40 และเสาหลักที่ 11-12 มีน้ำหนักร้อยละ 10

2) ปรับปรุงและแก้ไขปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนต่างๆ ในการพัฒนาเพื่อให้ได้เทียบเท่ามาตรฐาน

3) ปิดจุดอ่อนเรื่องข้อมูลสถิติที่ส่งให้กับหน่วยงานระหว่างประเทศ เพราะข้อมูลเชิงสถิติที่ WEF นำมาใช้ในการจัดอันดับได้มาจากข้อมูลของหน่วยงานระหว่างประเทศ อาทิ UNESCO UIS, World Bank, UNICEF, UNDP และ OECD เป็นต้น

4) การสร้างการรับรู้ที่ดีให้กับผู้บริหารในภาคธุรกิจที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างเดือนกุมภาพันธ์และพฤษภาคม เนื่องจากเป็น

ช่วงเวลาที่ WEF เก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ข่าวดีของประเทศที่เน้นข่าวดี ด้านการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากผู้บริหารของ ภาครัฐกิจไม่ได้มีบุตรหลานที่กำลังอยู่ในวัยเรียนแล้ว คงเป็นการยากที่จะ รับรู้เหตุการณ์และมีความเข้าใจต่อสภาพปัจจุบันของการศึกษาไทย หน่วยงานด้านการศึกษาจึงควรพิจารณา 2 ส่วน โดยเน้นทั้ง Signal of Value และ Actual Value ประกอบด้วย

4.1) “สาร” ที่จะนำเสนอไปถึงภาครัฐกิจ ต้องเป็นเรื่องราวดี ๆ ในเชิงบวกและใช้รูปแบบที่น่าสนใจ

4.2) “สื่อ” ช่องทางการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพไปถึง ผู้บริหารภาครัฐกิจ อาจต้องพิจารณาช่องทางการบริโภคข่าวสารของ ผู้บริหารภาครัฐกิจที่ตรงเป้าหมาย

บรรณานุกรม

- คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2558. เอกสารประกอบการประชุม Thailand's Competitiveness Perspectives of WEF. 1 ตุลาคม 2558
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ. **บทวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของไทยจาก IMD – World Competitiveness Yearbook 2552**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2559. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2559. **เอกสารประกอบการประชุม OEC Forum ครั้งที่ 3/2558 เรื่อง ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศในเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF 2015 – 2016)**. 21 มกราคม 2559.
- International Institute for Management Development. 2015. **World Competitiveness Yearbook 2015**. Switzerland: Lausanne.
- Klaus Schwab, World Economic Forum. **The Global Competitiveness Report 2015–2016**. Geneva Switzerland.
- _____, World Economic Forum. **The Global Competitiveness Report 2014–2015**. Geneva Switzerland.
- _____, World Economic Forum. **The Global Competitiveness Report 2013–2014**. Geneva Switzerland.

_____, World Economic Forum. **The Global Competitiveness Report 2012–2013**. Geneva Switzerland.

The Global Competitiveness Index 2015-16 rankings, World Economic Forum. www.weforum.org/gcr.

The Global Competitiveness Index 2014-15 rankings, World Economic Forum. www.weforum.org/gcr.

The Global Competitiveness Index 2013-14 rankings, World Economic Forum. www.weforum.org/gcr.

The Global Competitiveness Index 2012-13 rankings, World Economic Forum. www.weforum.org/gcr.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

พิจารณารายงาน

รองศาสตราจารย์ ดร.พสุ เดชะรินทร์

คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายวีระ พลอยครบุรี

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

นางสาวทวิพร บุญวานิช

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบคลังข้อมูล

ทางการศึกษาและพัฒนามนุษย์

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

ดร.ศศิรัศม์ วีระไวยะ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

กลุ่มพัฒนาระบบคลังข้อมูลทางการศึกษา

และพัฒนามนุษย์

ดร.จอมพทยาสนิท พงษ์เสฐียร

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบและแนวโน้ม

ทางการศึกษา

ผู้ร่วมดำเนินงาน

นายยุทธภูมิ ภูณุกา

ผู้ช่วยนักวิชาการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนาระบบคลังข้อมูลทางการศึกษาและพัฒนามนุษย์

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 1310

โทรสาร 0 2243 0084

เว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา <http://www.onec.go.th>